

Huvudkontoret
Produktionsavdelningen

Uppdrag i regleringsbrevet 2016, delrapport

Kartläggning och analys av delningsekonomin påverkan på skattesystemet

Innehåll

1	Sammanfattning	4
2	Bakgrund	5
2.1	Skatteverkets strategi och arbete med delningsekonomin.....	6
2.2	Skatteverkets uppdrag i regleringsbrevet	6
2.2.1	Skatteverkets tolkning av uppdraget och avgränsningar	7
2.3	Disposition.....	8
3	Beskrivning av delningsekonomin	8
3.1	Delningsekonominns olika dimensioner.....	8
3.2	Transaktionsmodeller inom delningsekonomin	9
3.3	Delningsekonominns aktörer	10
3.4	Tillgångar och branscher som berörs av delningsekonomin	13
3.4.1	Materiella tillgångar.....	13
3.4.2	Immateriella tillgångar.....	15
4	Gällande rätt m.m.	16
4.1	Inkomstbeskattning	16
4.1.1	Inkomst av tjänst eller hobby.....	16
4.1.2	Inkomst av näringsverksamhet	17
4.1.3	Inkomst av kapital.....	18
4.1.4	Kontrolluppgifter.....	19
4.2	Socialavgifter.....	19
4.3	Mervärdesskatt	20
4.3.1	Utföraren.....	21
4.3.2	Tillhandahållaren av marknadsplatsen	22
4.4	Bokförings- och dokumentationsskyldighet	24
5	De skatterättsliga relationerna mellan aktörerna i några typfall. 25	
5.1	Transport – körning av andra i privat bil mot betalning.....	25
5.1.1	Utförare (föraren)	25
5.1.2	Tillhandahållaren av marknadsplatsen	27
5.2	Samåkning.....	29
5.3	Uthyrning av möblerade rum	29
5.3.1	Utförare (uthyrare).....	29
5.3.2	Tillhandahållaren av marknadsplatsen	31
5.4	Mikrolån	32
5.5	Person till person- lån	32
5.6	Finansiering av egna projekt.....	33
5.7	Uthyrning av bil genom bilpool.....	34

5.8	Byte av tjänster	35
5.9	Analys av tillämpningen av gällande rätt	36
6	Skattefelsmodellen och skatteinformationskartan	37
6.1	Skattefelsmodellen	37
6.2	Skatteinformationskartan och tillgången till information	38
7	Hur påverkas skattesystemet av delningsekonomin.....	41
7.1	Påverkan på skatteintäkterna.....	41
7.1.1	Metod.....	41
7.1.2	Hur delningsekonomin påverkar – ett teoretiskt resonemang.....	41
7.1.3	Skatteeffekter på mikronivå.....	42
7.1.4	Skatteeffekter på makronivå.....	45
7.1.5	Koppling till skattefelsmodellen samt skatteinformationskartan.....	46
8	Slutsatser och förslag till åtgärder	46

1 Sammanfattning

Skatteverket har i regleringsbrevet 2016 fått i uppdrag att kartlägga och analysera delningsekonomin påverkan på skattesystemet. Denna rapport innehåller en beskrivning av delningsekonomin med fokus på dess aktörer, den skatterättsliga tillämpningen utifrån gällande rätt på vissa transaktioner inom delningsekonomin, samt en övergripande beskrivning av effekterna på skattesystemet och skatteintäkterna. I del två som överlämnas i oktober kommer det ske en mer fördjupad analys av risker för skattefel med anledning av de erfarenheter Skatteverket kan dra från pågående kartläggningar och kontroller.

Det finns ingen entydig definition av delningsekonomi, varken i Sverige eller internationellt. I denna rapport avses med delningsekonomin de transaktioner där underutnyttjade tillgångar säljs, hyrs ut, byts, samägs eller samnyttjas, huvudsakligen via en digital marknadsplats som inbegriper en tillhandahållare, utförare och en konsument. Det kan även handla om erbjudanden av tjänster.

För att analysera relationerna mellan aktörerna inom delningsekonomin går det inte att använda sig av traditionella begrepp på samma sätt som tidigare. Skatteverket har därför valt att i rapporten använda sig av följande begrepp på de aktörer som kan sägas ingå i det trepartsförhållande som kan kännetecknas inom delningsekonomin; *tillhandahållare, utförare och konsument*.

Det finns inga särskilda skatteregler för delningsekonomin. De skatterättsliga relationerna mellan delningsekonomin aktörer beskrivs för några typiska transaktioner inom delningsekonomin. Bedömningarna bör göras i varje enskilt fall utifrån de avtal som finns mellan aktörerna, som kan ändras snabbt vilket kan påverka den rättsliga bedömningen. De situationer som beskrivs är övergripande och ger vägledning för bedömningen i en typsituation, och ska inte ses som uttömmande. Av analysen vid tillämpningen av gällande rätt i avsnitt 5.9 framkommer att skattereglerna är neutrala mellan aktörerna oavsett om de verkar inom den traditionella ekonomin eller delningsekonomin. Däremot blir reglerna komplexa och försvårar förutsebarheten av beskattningskonsekvenserna för både utföraren och tillhandahållaren i vissa situationer. Till exempel när en utförare som kör andra mot betalning i sin privata bil i sådan omfattning att denne bedöms vara en beskattningsbar person som är skyldig att redovisa mervärdesskatt, samtidigt som ersättningarna som erhålls för körningarna ska beskattas som arbetsinkomst och inte näringsverksamhet. Eller när relationen mellan tillhandahållaren och utföraren kan komma att bedömas som en arbetsgivarliknande relation med medföljande ansvar att betala arbetsgivaravgifter och socialavgifter, medan tillhandahållaren själv ser sig som en förmedlare.

Bristen på kontrolluppgifter inom delningsekonomin, särskilt i samband med person till person-transaktioner, påverkar möjligheterna att få in tillförlitlig information till grund för beskattningen. Det påverkar kontrollen och möjligheterna att kontrollera aktörerna inom en bransch på ett neutralt sätt. Det, tillsammans med komplexa regler i vissa fall, medför att felutrymmet påverkas och därmed ökar risken för skattefel om dessa transaktioner ökar i omfattning. Det är dock för tidigt att uttala sig om omfattningen på skattefelet inom delningsekonomin.

Hur påverkar då delningsekonomin skatteintäkterna? I en jämförelse mellan att köra andra i sin privata bil mot betalning och en egenföretagare som bedriver taxiverksamhet visar analysen att beskattningen av utförare inom delningsekonomin inte nämnvärt skiljer sig från beskattningen av egenföretagaren om man ser till den totala beskattningen som inkluderar

tillhandahållaren av plattformen. Sammanfattningsvis påverkas inte konkurrensen direkt av skattereglerna utan av att det blir svårt att kontrollera att reglerna följs. Därmed påverkas möjligheterna att kontrollera aktörerna i en bransch på ett likvärdigt och neutralt sätt.

Skatteverket föreslår åtgärder som bl.a. innebär att förutsättningarna för att göra rätt ökar för såväl tillhandahållaren som utföraren. Till exempel att genom samverkan med aktörerna i branschen se till att Skatteverket via plattformarna får in tillförlitlig information till grund för beskattningen

2 Bakgrund

De flesta människor har vid något tillfälle deltagit i delningsekonomin. Idén med att dela tillgångar på olika sätt är inte ny, (jämför bibliotek, hyra bil, köpa begagnade produkter på loppis eller via internet m.m.) det som är nytt är tekniken. Den snabba utvecklingen de senaste åren inom delningsekonomin beror på att digitaliseringen har ökat och medfört nya förutsättningar för att hantera och lösa problem inom viktiga delar av samhället.

Digitaliseringen, dvs. den digitala kommunikationen och interaktionen mellan människor och verksamheter, är motorn och skapar förutsättningar som gör att etablerade affärs- och verksamhetsmodeller utmanas och etablerade strukturer förändras i grunden.¹

Digitaliseringen innebär att fysiska varor i hög utsträckning kan bli digitala tjänster och att digitala plattformar effektiviserar och internationaliserar tjänster som tidigare var lokala. Det leder till att traditionella mänskliga mellanhänder behövs i mycket liten utsträckning i det digitala samhället, vilket minskar transaktionskostnaderna för kontakt och kommunikation. Det har föranlett nya möjligheter för att varor och tjänsters vilande överkapacitet omsätts i ekonomin och att vi betalar för användning eller nyttjande. Fokus flyttas från privat ägande till att istället ha tillgång till en vara eller tjänst.² Ett exempel som beskriver detta är att konsumenten efterfrågar upphängning av en tavla, inte ägandet av själva bormaskinen.

Det finns ingen entydig eller given definition av delningsekonomin (varken i Sverige eller internationellt) och det finns flera begrepp som används i sammanhanget t.ex. kollaborativ ekonomi. Eftersom det saknas en samsyn i hur delningsekonomin ska definieras kan det därför skilja något i vad som avses när begreppet används i olika sammanhang. I den här rapporten används begreppet delningsekonomi, och med det menar Skatteverket (i den här rapporten) *de transaktioner där underutnyttjade tillgångar säljs, hyrs ut, byts, samägs eller samnyttjas, huvudsakligen via en digital marknadsplats som inbegriper en tillhandahållare, en utförare och en konsument. Det kan även handla om erbjudanden av tjänster.*

PWC har i en rapport om delningsekonomin bedömt att omsättningen globalt uppgick till 123 miljarder kronor under 2014. Till år 2025 bedöms att omsättningen förväntas växa till 2740 miljarder kronor. Även om den här typen av prognoser oftast bygger på osäkra teoretiska beräkningar ger den en fingervisning om den expansiva framväxten hos delningsekonomin. Hur utvecklingen ser ut för svensk del är svårt att uttala sig om.

Delningsekonomin inrymmer ett antal frågeställningar inom olika områden förutom skatteområdet, som t.ex. arbetsgivarområdet, försäkringar, taxitrafikområdet, konkurrensområdet m.fl. De problem som lyfts fram med delningsekonomin är bland annat

¹ Digitaliseringskommissionen, *Digitaliseringens transformerande kraft – vägval för framtiden*, (SOU 2015:91) s 57 f. samt 65-67

² A a s. 66-67

att traditionella skyddslagstiftningar kan påverkas och att aktörerna kringgår lagar och krav för området. För konkurrensen del är det givetvis viktigt att ”spelreglerna” för aktörerna i en och samma bransch är lika oavsett om man verkar inom delningsekonomin eller inte. Den här rapporten kommer att fokusera på skattereglernas neutralitet inom delningsekonomin.

Inom många länder pågår idag diskussioner och utredningar om det finns behov av att reglera delningsekonomin och hur en sådan i så fall ska se ut. Det finns de som förespråkar en avreglering, de som tycker att befintliga regler är tillräckliga, och de som anser att området kan självregleras på olika sätt.

2.1 Skatteverkets strategi och arbete med delningsekonomin

Ett av Skatteverkets långsiktiga mål är att minimera skattefelet. Strategin för att nå målet är bland annat att Skatteverket ska göra det lätt att göra rätt och svårt att göra fel. Med det avses till exempel att

- förebygga och förenkla genom automatiserade lösningar
- tillhandahålla användarvänliga och tidsenliga tjänster samt ett tillgängligt och effektivt stöd som exempelvis Mina meddelanden och Mina sidor, m.m.
- skydda seriösa företag från illojal konkurrens
- utveckla smarta lösningar i samverkan med andra för att uppnå gemensam nytta, exempelvis kan nämnas samarbetet med Taxiförbundet att få till en reglering om redovisningscentraler för taxi, eller bestämmelser om personalliggarkontroller som arbetats fram tillsammans med byggbranschen.

Som nämnts är idéerna bakom delningsekonomin inte nya men tekniken och de nya affärsmodellerna kan medföra risker som påverkar skattefelet. Strategin har legat till grund för de åtgärdsbehov som framkommer längre fram i rapporten.

Skatteverkets arbete med delningsekonomin har pågått sedan en tid tillbaka och omfattar olika typer av aktiviteter. I första hand handlar det om att få mer kunskap och fakta om delningsekonomin så därför pågår det bl.a. kartläggningar och analyser av området. Skatteverket har även påbörjat granskningar av företag och privatpersoner som verkar inom delningsekonomin. Det pågår även internationella samarbeten och multilaterala kontroller med andra länder. Därutöver har även dialog påbörjats med bolag inom delningsekonomin i syfte att samverka kring olika frågor.

Många rättsliga frågor som uppkommer inom delningsekonomin är inte nya, vilket innebär att det redan finns rättsregler, praxis och rättsliga ställningstaganden att hämta stöd från vid bedömningen av de skattefrågor som kan uppkomma inom delningsekonomin. Under hösten 2015 och i början av januari 2016 publicerades nya rättsliga ställningstaganden på Skatteverkets webbplats som avser några av företeelserna inom delningsekonomin. Som exempel kan nämnas körningar av andra mot betalning i egen bil samt mervärdesskatt vid rumsuthyrning i hotellrörelse.

2.2 Skatteverkets uppdrag i regleringsbrevet

I regleringsbrevet för Skatteverket 2016 anges följande uppdrag.

Delningsekonomin kan förstås som transaktioner där underutnyttjade tillgångar säljs, hyrs ut, samägs eller samnyttjas. Det kan även handla om erbjudanden att utföra tjänster. Detta är i sig inget nytt, men digitaliseringen av ekonomin har ökat tillgängligheten och minskat transaktionskostnaderna. Vidare har

medborgarnas och företagens förtroende för företeelsen ökat och volymerna har tilltagit kraftigt. Sammantaget innebär detta nya utmaningar för skattesystemen som behöver kartläggas och analyseras.

Skatteverket ska beskriva delningsekonomin och dess påverkan på skattesystemen och skatteintäkterna över tid. Kartläggning ska ske av delningsekonomin, dess aktörer och de rättsliga relationerna mellan dessa i skattebänsende. Av speciellt intresse är hur skattereglerna tillämpas på tillhandahållarna och användarna samt hur kontrollen sker. En övergripande rapport ska redovisas till Regeringskansliet (Finansdepartementet) senast den 15 mars 2016 och erfarenheter från kontrollverksamheten ska redovisas till Regeringskansliet (Finansdepartementet) senast den 31 oktober 2016.

2.2.1 Skatteverkets tolkning av uppdraget och avgränsningar

Skatteverket har valt att i denna rapport använda sig av begreppet delningsekonomin i enlighet med den definition som följer ovan i avsnitt 2.1. Definitionen grundas delvis på uppdraget (första stycket ovan) med tillägg av det som vi i denna rapport anser vara det nya i delningsekonomin, nämligen att transaktionerna sker genom en digital marknadsplats och inbegriper en tillhandahållare, en utförare och en konsument.

Eftersom uppdraget omfattar två delrapporter har Skatteverket valt att i denna rapport övergripande beskriva delningsekonomin med fokus på dess aktörer och den skatterättsliga tillämpningen av gällande bestämmelser på dem. I nästa rapport som överlämnas i oktober kommer det ske en mer fördjupande analys av risker för skattefel med anledning av de erfarenheter vi kan dra från våra kartläggningar och kontroller.

I Skatteverkets uppdrag ingår även att beskriva påverkan på skattesystemet. Vi har därför analyserat hur delningsekonomin påverkar skatteinformationskartan och skattefelsfaktorerna.

I uppdraget ingår också att beräkna effekterna på skatteintäkterna av delningsekonomin. Det är väldigt svårt att på ett heltäckande sätt redovisa effekterna av delningsekonomin, eftersom effekterna är beroende både av hur delningsekonomin utvecklas och hur den kommer att påverka de traditionella branscherna. I denna rapport beräknas effekterna av dess påverkan på skatteintäkterna i ett första steg på kort sikt. I den kommande rapporten kommer Skatteverket att undersöka hur delningsekonomin påverkar skattesystemet och skatteintäkterna över tid med bakgrund av ovanstående utmaningar.

Just nu pågår andra statliga utredningar kopplade till delningsekonomin. Till exempel utredningen om anpassning till nya förutsättningar för taxi och samåkning (dir 2015:81), där Skatteverket har en expert i kommittéen. Frågor och problem som kopplar till taxametern kommer inte att beröras i denna rapport. Taxametern är viktig för att Skatteverket ska kunna hämta in nödvändigt underlag för beskattningen i form av körpassrapporterna. Regleringen av detta ligger dock utanför skattelagstiftningen och Skatteverkets föreskriftsområde. Idag finns ett krav att alla taxibilar ska ha en taxameter och det är Transportstyrelsen som är tillsynsmyndighet för taxitrafiken. De frågor som avser dispens från taxameterkravet samt om behovet finns av en ny kategori av personbefordran ingår i den nämnda utredningen som ska lämna delbetänkande i slutet av 2016. En utredning finns även om delningsekonomin aktörer inom andra områden än skatte- och konkurrensområdet (dir 2015:136). Utredningen ska lämna slutbetänkande i mars 2017. Slutligen bedriver EU-kommissionen ett arbete med att ta fram en agenda för de frågor som omfattar delningsekonomin.³ Syftet är att ta fram närmare vägledning för hur tillämpningen av

³ Europeiska kommissionen har inom ramen för meddelandet om den inre digitala marknaden (COM [2015] 192) och meddelandet om en strategi för en inre marknad för varor och tjänster (COM [2015] 550) .

befintliga regler inom EU:s medlemsstater kan appliceras på ett mer homogent sätt. Vägledningen ska komma under våren 2016.

Uppdraget som Skatteverket fått kan sammanfattas med att beskriva de skattemässiga utmaningarna inom delningsekonomin. Det innebär att analyserna i första hand avgränsas mot de affärsrelationer och transaktionsströmmar som är mest oklara och intressanta ur ett skatteperspektiv som de framstår idag. Dessa är huvudsakligen transaktionerna som sker mellan person till person och inte de traditionella affärerna mellan företag till person (se avsnitt 3.2).

Den rättsliga analysen i kapitel 5 har avgränsats till att närmare undersöka några av de affärstransaktioner som kan sägas vara typiska och som förekommer inom de branscher som enligt Skatteverkets omvärldsbevakning hittills verkar vara mest förekommande och uppmärksammade. I delningsekonomin inryms även bland annat delning av musik, s.k. streaming och streamingtjänster men dessa delar berörs inte vidare i denna rapport.

Frågor som rör problem kopplade till beskattning av internationella bolag, t.ex. fast driftställe, internprissättning, begränsad eller obegränsad skattskyldighet mm berörs endast översiktligt i rapporten.

2.3 Disposition

Uppdraget är att beskriva delningsekonomin och dess påverkan på skattesystemen och skatteintäkterna över tid. I *kapitel tre* beskrivs och kartläggs delningsekonomin och dess aktörer med fokus på aktörerna och affärstransaktionerna. Där förklaras begreppen tillhandahållare, utförare och konsument som rapporten valt att använda för att beskriva delningsekonomin aktörer. I *kapitel fyra* beskrivs gällande rätt på övergripande nivå med koppling till delningsekonomin. I *kapitel fem* tillämpas skattereglerna på aktörerna i vissa typiska affärstransaktioner inom delningsekonomin och avslutas med en analys om skattereglerna kan anses vara neutrala. I *kapitel sex* beskrivs sedan skattefelsmodellen och skatteinformationskartan och Skatteverkets behov av information för beskattningsverksamheten. I *kapitel sju* analyseras hur delningsekonomin påverkar skattesystemet, d.v.s. skatteintäkterna, skatteinformationskartan och skattefelet. *Kapitel åtta* innehåller slutsatser och förslag på åtgärder.

3 Beskrivning av delningsekonomin

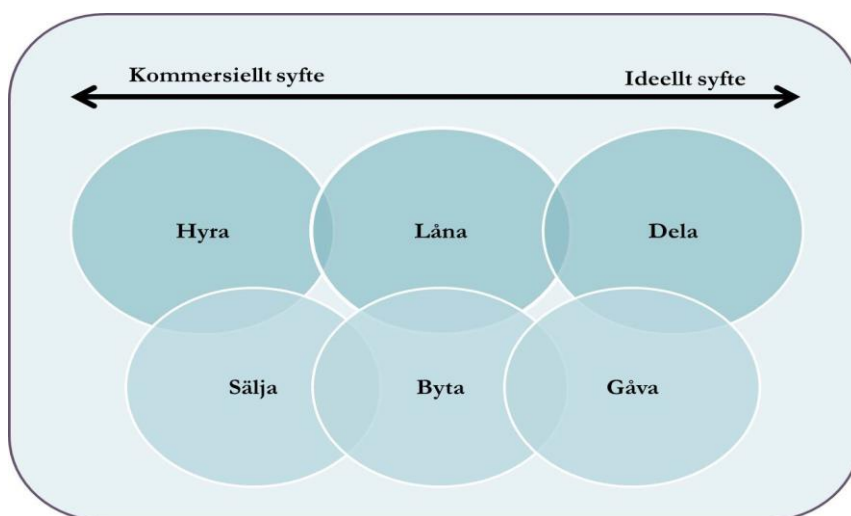
För att beskriva delningsekonomin har vi som utgångspunkt valt att kartlägga några av de vanligare transaktionsmodellerna som finns representerade. Detta för att få en tydlig bild över vilka parter som är inblandade, hur transaktionerna sker dem emellan, och hur de senare ska beskattas.

3.1 Delningsekonomin olika dimensioner

En transaktion kan bedömas på olika sätt beroende på om syftet är kommersiellt med vinstintresse eller rent ideellt. Utifrån den offentliga debatten är det lätt att tro att det i huvudsak är kommersiella intressen som är drivkraften bakom delningsekonomin. Rubrikerna i dagspressen behandlar ofta företeelser kopplade till de större internationella aktörerna och deras verksamhet, medan verksamheter med rent ideella intressen inte har fått

samma uppmärksamhet. Som bilden nedan visar finns det en stor spännvidd mellan olika typer av upplåtelser eller ägarövergångar inom delningsekonomin.

Figur 1. Delningsekonomin dimensioner

Gemensamt är ett effektivare nyttjande av outnyttjad kapacitet med olika betydelser kopplad till ägarövergången. I den mer kommersiella delen behöver inte en ägarövergång ske medan motsatsförhållandet återfinns inom återbruket som är kopplat direkt till ägarövergången. Det blir därmed svårt att använda sig av de traditionella begreppen säljare och köpare.

Skatteverket har valt att i rapporten använda sig av följande begrepp på de aktörer som kan sägas ingå i delningsekonomin; *tillhandahållare – utförare – konsument*. Begreppen förklaras närmare nedan i avsnitt 3.3. I praktiken rör det sig om ett trepartsförhållande. Aktörsbegreppen ska tolkas med utgångspunkt från att det är marknadsplatsen som står i centrum för transaktionens genomförande.

3.2 Transaktionsmodeller inom delningsekonomin

Delningsekonomin har medfört nya trender och skiften när det kommer till företagens transaktionsmodeller. Individen står i centrum i denna ekonomi på ett sätt som inte tidigare varit fallet. Det sker dels genom att tjänster och varor utformas utifrån konsumentens individuella behov, önskemål och krav, dels utifrån att användarna av plattformarna integreras i utvecklingsprocessen av nya varor och tjänster. Traditionella tillhandahållare har i många branscher tagit till sig delningsekonomin och erbjuder tjänster snarlika de traditionella tack vare de digitala möjligheterna och nya marknadsplatser. Transaktionsmodellerna syftar till att utreda vilken part som deltar i en specifik aktivitet och vem som är motpart till vem.

- **Företag till konsument (Business-to-Consumer) (B2C):** Transaktioner mellan konsumenter och företag som själva direkt styr och lagerhåller sina produkter och/eller tjänsteutbud.
- **Företag till företag (Business-to-Business) (B2B):** Interaktion mellan företag och andra företag som själva direkt styr och lagerhåller sina produkter och/eller tjänsteutbud.
- **Person till person (Peer-to-Peer) (P2P):** Transaktion mellan två eller fler individer/privatpersoner som utbyter eller handlar en vara eller tjänst av varandra. Utbytet är understött eller genomförs av ett företag, organisation eller marknadsplats som blir en indirekt part i transaktionen.

- **Konsument till företag (Consumer-to-Business) (C2B):** Interaktion mellan konsumenter och ett bolag där bolaget får fördelar och betalar för kunskap eller tillgångar från konsumenten.

Den affärsrelation som utmärker sig inom delningsekonomin, person till person-relationen, är också den som bedöms komma att öka. Utvecklingen inom delningsekonomin är att många av aktörerna går bortom de traditionella modellerna och skapar nya konsumentdrivna person till person-kedjor. Företagens roll går mer mot att tillhandahålla knutpunkter och marknadsplatser där matchning mellan utbud och efterfrågan kan ske, kontra det traditionella där företagen är de som själva står för tillhandahållandet.

3.3 Delningsekonomin aktörer

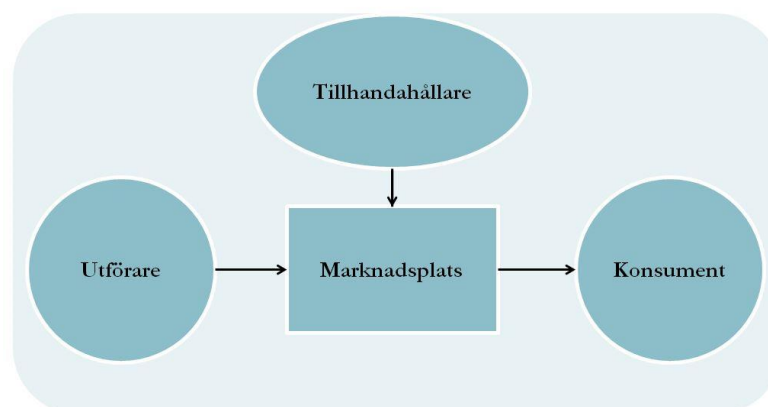
För att kunna tillämpa de skatterättsliga reglerna på aktörerna är det av grundläggande vikt att först utreda relationerna mellan aktörerna, definiera aktörernas roll och klarlägga betalningsströmmarna.

Som kommer att framgå nedan går det inte att bara använda traditionella begrepp som säljare och köpare, eller uppdragsgivare eller uppdragstagare. Det beror på att vi har affärsrelationer som inte är konstanta på samma sätt som inom den traditionella ekonomin. Ansvar och risk fördelas olika, och betalningsströmmarna mellan aktörerna varierar jämfört med traditionella affärsrelationer. Detta beror på att avtalen snabbt kan ändras inom en viss bransch, vilket också innebär att förutsättningarna för ansvar och risk ändras. Därmed påverkas även den rättsliga bedömningen. För att rättsligt analysera relationerna mellan deltagande aktörer, har vi varit tvungna att använda andra begrepp på aktörerna än de traditionella. Detta har vi gjort för att få enhetlighet och konsekvens i analysens beskrivningar. Figur 1 ovan visar också delningsekonomin dimensioner vilket medför att det rör sig om olika typer av fång beroende på syftet med transaktionen. Vi har därför valt att i denna rapport använda begreppen *tillhandahållare – utförare – konsument*, vilka förklaras nedan⁴. Begreppet användare används som ”samlingsnamn” för att man antingen är utförare eller konsument.

Observera att rapporten inte gör anspråk på att generellt definiera aktörerna eller utgå ifrån att begreppen som används i rapporten ska vara användbara inom andra rättsliga områden. Begreppen syftar enbart till att användas för denna rapportens syften, det vill säga, att beskriva och analysera de skatterättsliga relationerna mellan aktörerna.

⁴ I engelskspråkig litteratur och i artiklar om delningsekonomin används begreppen user- provider- consumer.

Figur 2. Delningsekonomins aktörer, där användarna kan vara antingen utförare eller konsument

Tillhandahållare

Med tillhandahållare avses företag eller *person som tillhandahåller marknadsplatsen*.

Tillhandahållarens roll inom delningsekonomin är framförallt att förmedla kontakter och knyta ihop användarna. I vissa fall deltar tillhandahållaren själv i transaktionen, exempelvis genom att förmedla betalningar eller själva tillhandahålla utförandet av tjänsten eller upplåtandet av tillgången. Tillhandahållaren kan, oavsett vem som tillhandahåller tjänsten, agera i eget eller i annans namn.

Vid förmedling i eget namn framstår tillhandahållaren som den som ansvarar för utförandet och därigenom står den ekonomiska risken i förhållande till konsumenten. Vid förmedling i utförarens eller annans namn är det uppenbart för köparen att det är utföraren som är ansvarig för fullgörandet av prestationen.

Ansvarsförhållandet mellan de olika parterna i transaktionen regleras ofta i användaravtal som tecknas i samband med anslutningen till marknadsplatsen. Detta avtal innebär i typfallet att ansvaret för skatter, försäkringar, särregleringar m.m. förskjuts från den traditionella säljaren till en ny typ av utförare av tjänsten samt till den slutliga konsumenten. För dessa tjänster samt kontaktskapandet tar tillhandahållaren ut en avgift eller provision. Emellanåt tas denna avgift ut både från ersättningen som utföraren erhåller, men även som serviceavgift som konsumenten betalar.

I flera av typfallen administrerar tillhandahållaren betalningen. Det är tillhandahållaren som debiterar konsumenten, administrerar eventuellt kvitto samt betalar ut ersättningen till utföraren. Tillhandahållaren fungerar ofta som garant för att transaktionen ska genomföras t.ex. genom att garantera betalning. Tillhandahållaren behöver inte vara en lokal utan kan lika väl vara global.

I den traditionella ekonomin är det motsvarigheten till tillhandahållaren som garanterar produkter och utförda tjänster. Utföraren kan i vissa fall jämföras med en anställd eller en uppdragstagare till tillhandahållaren som då får liknande skyldigheter som en arbetsgivare. Motsvarande gäller även beträffande konsumentlagstiftningen – vem är konsument och vem är säljare i ett trepartsförhållande? Trepartsförhållandet i delningsekonomin gör att befintlig lagstiftning, som bl.a. avser att skydda s.k. svagare part i ett avtalsförhållande, inte alltid gör det. Det är inte lika tydligt vem som är utförare och konsument. Betalningsströmmarna kan dessutom ofta innehålla inslag av provisioner som går till en

tredje part, vilken normalt inte uppfattas som motpart i transaktionen.

Marknadsplats

Med marknadsplats avses både fysiska och digitala mötesplatser ämnade för att möjliggöra transaktionerna. Det är på marknadsplatsen som matchningen mellan utbud och efterfrågan äger rum. Marknadsplatsen är inte formlunden utan kan förekomma i flera olika skepnader, från traditionella anslagstavlor till plattformar i form av mobilapplikationer eller hemsidor.

Den senaste tiden är det främst de nyskapande och innovativa plattformarna som lyfts fram. Då är det lätt att glömma andra liknande plattformar som funnits under längre tid som Wikipedia, och Blocket m.fl.

Utförarna

Utförarna är företag eller privatpersoner som tillgodoser konsumenternas behov genom att erbjuda en tjänst, upplåta eller avyttra en tillgång. I tidigare traditionella affärsmodeller rörande tjänster var utförarna i regel anställda av det företag som tillhandahöll tjänsten. Inom delningsekonomin finns det inte per automatik en sådan koppling. Utföraren behöver inte vara fysiskt lokalt förankrad, många tjänster erbjuds och tillhandahålls digitalt vilket innebär att utföraren kan finnas var som helst i världen. Den ställning utföraren får, i förhållande till både tillhandahållaren och konsumenten, innebär att utföraren i delningsekonomiska sammanhang brukar kallas för *mikroentreprenör*.

Traditionellt har kundförtroendet till produkten eller tjänsten ofta varit knuten till företagets varumärke. Säljaren i t.ex. butiken har oftast varit anställd och inte behövt ha en särskild personlig relation till kunden. Inom delningsekonomin idag hamnar den personen, utföraren, i en annan roll. Utföraren måste många gånger med egen kraft vinna konsumentens förtroende för produkten eller tjänsten och utföraren måste anpassa sig till konsumentens individuella krav för att kunna sluta en affär. För att säkra kundens förtroende och tillit till en ”okänd” utförare, finns möjligheten att recensera och sätta betyg på utföraren. I detta rankingsystem kan man som kund också se tidigare kunders ranking, certifieringar från tillhandahållaren, och ”likes” från sociala medier m.m. Tillsammans ger det kunden en samlad bild av utförarens kompetens kopplad till tjänsten. På motsvarande sätt finns det möjlighet för utföraren att förhålla sig till konsumenterna och deras beteende och varna andra utförare som är verksamma inom samma marknadsplats.

Delningsekonomin bygger därigenom på *ömsesidig tillit* mellan konsument och utförare. Denna tillit kan stärkas genom att tillhandahållaren inträder i rollen som garant i varierad omfattning.

Delningsekonomin hjälper till att sänka inträdesbarriärerna för både utförarna och konsumenterna. Det som tidigare utgjort naturliga barriärer för en person att utöva en verksamhet blir lägre med hjälp av tekniken och låga investeringskostnader. Gränsen mellan privatpersoner och yrkesmässighet suddas ut när tillhandahållarna vänder sig till privatpersoner som ska dela sina privata tillgångar för att kunna utföra tjänster. Vem som helst kan därmed vara med som en utförare. Tillhandahållarna som själva uppfattar sig som förmedlare av en tjänst kan därmed också överskjuta ansvar och risker på ett sätt som idag kan uppfattas som otraditionellt.

Konsumenterna

Konsumenterna inom delningsekonomin är kunderna, de som slutligen konsumerar/accepterar tjänsten, varan eller tillgången. I traditionell mening är rollen

okomplicerad, men inom delningsekonomin kan konsumenten inträda i rollen som utförare i samband med, eller efter, utbytet. Exempel på detta är när konsumenten bidrar med verifiering, recensioner och betyg (ranking) efter att ha använt en viss tjänst.

Begreppet konsument som används i rapporten ska inte jämföras med det konsumenträttsliga begreppet, och avsikten är inte att utreda detta närmare i rapporten.

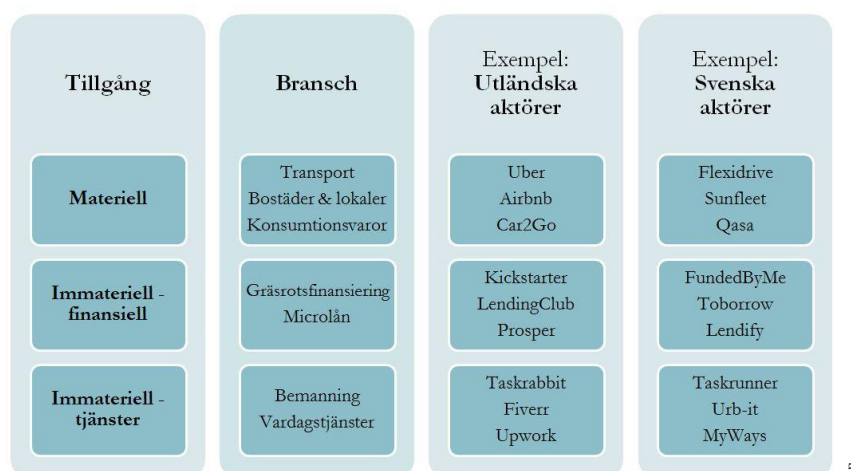
3.4 Tillgångar och branscher som berörs av delningsekonomin

Delningsekonomin kan i princip appliceras på de flesta tjänste- och varubranscher. Grunden är att en tillgång eller tjänst som inte används fullt ut av sin ägare, ska kunna delas på nya sätt av andra personer. Man kan dela upp delningen i ett antal huvudgrupper:

- Att dela materiella/fysiska tillgångar, som bilar, cyklar, bostäder och konsumtionsvaror.
- Att dela kapital (finansiera), antingen genom insamlingar i olika former till projekt, mikrolån mellan olika individer och olika former av spartjänster.
- Tillhandahålla eller förmedla arbetskraft, både genom fysisk närvaro och genom sådant som kan levereras digitalt.

För att beskriva beståndsdelarna utgår rapporten ifrån karaktären av tillgången samt kopplar den till de branscher som berörs.

Figur 3: Överblick av delningsekonomin tillgångar och branscher.

5

3.4.1 Materiella tillgångar

Med materiella tillgångar avses fysiska saker av olika slag. Inom delningsekonomin har de mest uppmärksammade tillgångarna avsett fordon, bostäder/lokaler och konsumtionsvaror.

Transport och delning av fordon

En av de större branscherna för delning av materiella tillgångar är delning av fordon. Företeelsen när utförare (privatperson) kör konsumenter mot betalning i sina privata bilar har fått stor uppmärksamhet världen över och skakat om den etablerade taximarknaden såväl i USA som i Europa och Norden. Tillhandahållaren erbjuder både en traditionell taxitjänst och en tjänst som de själva framhäver är samåkning (delning av fordon). Av många

⁵ Egen modell utifrån: Felländer, Ingram, Teigland "The sharing economy – Embracing change with caution", s 14

myndigheter och domstolar betraktas dock samåkningstjänsten som olaglig taxiverksamhet. I några europeiska länder har denna tjänst förbjudits och därmed stängts ner. Sett till hela Sverige är detta än så länge ett storstadsfenomen och konkurrensproblemen uppfattas vara störst i Stockholm. De fördelar som lyfts fram med den här typen av verksamhet är att tjänsten är billig och lättillgänglig.

Det finns även tillhandahållare som erbjuder utförare och konsumenter att hitta någon att samåka med, eller att köra budleveranser i den privata bilen åt andra till en plats man redan planerat att åka till, samt uthyrning av privat fordon utan att ägaren kör. På många håll hyrs även cyklar ut via obemannade stationer. Bland de mer traditionella aktörerna inom fordonsbranschen (biluthyrare och biltillverkare) har man via olika bolag satsat på att både vara utförare och tillhandahållare, d.v.s. att man tillhandahåller både marknadsplatsen och bilen. Ett flertal sådana aktörer har dykt upp i landet. Stockholm fungerar även som internationell testmarknad för en större internationell biltillverkares satsning på en särskild form av bilpooler.

Bostäder och lokaler

Uthyrning av bostäder, lokaler och arbetsplatser har också fått stor uppmärksamhet världen över på grund av att den anses konkurrera med hotellverksamheten samt medför bostadsbristen ökar i redan utsatta städer. Inom denna genre finns tillhandahållare som förmedlar kontakter för korttidsuthyrning, långtidsuthyrning, lånbyten vid semestrar eller bara lånet av en soffa att bo på över natten. På samma sätt som bostäder förmedlas finns även möjligheter att få tillgång till företagshotell eller gemensamma arbetsplatser på den typen av marknadsplats.

Konsumtionsvaror

Delning av verktyg är omtalat, men någon större kommersialisering inom området har Skatteverket inte ännu uppmärksammat. Det finns ett antal mindre tillhandahållare med stark lokal förankring utöver de mer traditionella uthyrningsfirmorna/byggvaruhusen där verktyg går att hyra. Sociala medier har som passiv tillhandahållare möjliggjort att snabbt kunna komma i kontakt med grannar och andra i närområdet.

Kläder och bohag förekommer på de flesta av våra svenska loppmarknader, vilka tillsammans utgör en stor del av den svenska delningsekonomin d.v.s. återbruket. Även på nätet finns en stor marknad för köp och försäljning av kläder och bohag kopplat till de lokala, ortsbundna köp och säljsidor på sociala medier, till större auktions-, köp- och säljsidor med nationellt upptagningsområde. Även den traditionella klädbranschen har influerats av delningsekonomin. Ett klädföretag har lanserat ett koncept som innebär att man kan både hyra kläder och återlämna tidigare köpta kläder mot rabatt vid köp av nya som en del i bolagets hållbarhetsprogram.

Inom området förekommer också livsmedel och matlagning m.m. Där finns ett antal kollektiva storköksprojekt runt om i Sverige som bland annat använder livsmedel där bäst före-datumet gått ut och som butiken egentligen tänkte slänga. I början av 2016 lanserades en mobilapplikation i Sverige där det ges möjlighet för konsumenter att mötas och dela ett mål mat i en utförares bostad.

3.4.2 Immateriella tillgångar

Gräsrotsfinansiering

Nya tekniska plattformar förenklar för utförare och konsumenter som är intresserade av att låna och låna ut finansiella medel. De skapar även möjligheter till insamling av startkapital, både med och utan motprestation.

Gräsrotsfinansiering definieras av de europeiska tillsynsmyndigheterna som kapitalanskaffning från allmänheten för ett specifikt projekt – vanligtvis med användande av internet – genom:

- donationsbaserad
- belöningsbaserad (motprestation)
- lånebaserad, (upptagande av skulder) eller
- andelsbaserad (utgivande av skuldinstrument t ex obligationer eller andelar i det anskaffande bolaget (vanligen aktier).

Av definitionen framgår att gräsrotsfinansiering i ekonomisk mening inte är något nytt utan handlar om kapitalanskaffning från allmänheten. Det nya är att tekniska plattformar gör det möjligt att på ett effektivt sätt genomföra kapitalanskaffningar utan att gå via traditionella kanaler.⁶

Det finns även marknadsplatser med filantropisk inriktning, då oftast syftande till att ställa lån till förfogande i utvecklingsländer, s.k. mikrolån.

Gräsrotsfinansiering ökar kraftigt. Under 2014 ökade gräsrotsfinansiering globalt med 167 procent och samlade in 16,2 miljarder dollar på sammanlagt 1250 olika tekniska plattformar, 2013 var siffran endast 6,1 miljarder dollar. Det fanns förväntningar om att en dubblering skulle ske under 2015.⁷ Eftersom det finns ett så stort antal plattformar för gräsrotsfinansiering finns det också väldigt många tekniska lösningar. Transaktionerna behöver inte gå via banker utan kan lika gärna hanteras via virtuella plånböcker och andra tekniska lösningar.

Finansinspektionen lyfter i sin rapport fram ett antal problem.⁸ Till exempel att vid andelsfinansieringen finns det ett informationsgap mellan investerarna och den som söker kapitalet. Hos de plattformar som erbjuder rådgivning vid investeringar finns det dessutom risk för intressekonflikter.

Person till person lån

Med person till person lån avses lån mellan privatpersoner. Lånen avser inte finansieringen av en näringsverksamhet, vilket gör att det skiljer sig från gräsrotsfinansiering. Privatlån är inte nytt, det som tillkommit är möjligheten att enklare nå ut utanför traditionella bekantskapskretsen för anskaffningen. Tillhandahållaren förmedlar en kontakt via en marknadsplats där låntagares förfrågningar matchas med långivares anbud utan att någon traditionell mellanhand är inblandad. Tillhandahållarna agerar lånemäklare och står för kreditkontrollen av låntagaren.

⁶ Finansinspektionen 2015-12-15 ”Gräsrotsfinansiering i Sverige – En kartläggning”

⁷ <https://www.sec.gov/rules/final/2015/33-9974.pdf>

⁸ Finansinspektionen 2015-12-15 ”Gräsrotsfinansiering i Sverige – En kartläggning”

Vid lånebaserad person till personlån och gräsrotsfinansiering tar plattformen ingen kreditrisk. Det finns därför väldigt små incitament att undvika att förmedla dåliga lån. Utöver dessa delar finns praktiska problem som att en kreditgivare har skyldigheter att göra en kreditprövning och en informationsskyldighet genom att lämna en så kallad SEKKI-blankett⁹ till låntagaren. Ingen av riskerna Finansinspektionen lyfter fram reser några direkta frågeställningarna ur ett skatterättsligt perspektiv.

Bemanningsjänster och vardagstjänster

Den traditionella bemanningsbranschen anammar många av grundpelarna inom delningsekonomin. I regel handlar det om ett mer effektivt utnyttjande av arbetskraft för företag. Istället för att bolagen själva ska behöva en resursmässig övertalighet tar de in bemanning vid variationer i produktion, efterfrågan eller temporär frånvaro hos den ordinarie personalstyrkan.

Inom delningsekonomin har det växt fram nya marknadsplatser där privatpersoner och näringsidkare kan hyra ut sin tid, antingen som utfyllnad mellan glapp i övriga uppdrag eller som huvudsaklig sysselsättning. Marknadsplatserna fungerar så att man som användare kan begära anbud och offerter för utförandet av en tjänst, eller att man kan söka i marknadsplatsens tjänstekatalog över tillgängliga utförare.

Vardagstjänsterna syftar till att tillhandahålla tjänster mellan person till person. Allt ifrån rastning av hunden, barnpassning och flytt hjälp, till att skruva ihop en Ikeamöbel. Vissa former av tjänster kräver en geografisk närvaro för att utföra, medan andra kan tillhandahållas från andra sidan jorden.

De exempel Skatteverket uppmärksammat är i huvudsak transaktioner mellan användare där en tillhandahållare förmedlar kontakt. Ersättningen till tillhandahållaren sker antingen genom en avgift för annonsen, avgift för medlemskap hos tillhandahållaren eller procent av ersättningen. Om ersättning utgår förmedlas den av tillhandahållaren.

Baserat på Skatteverkets omvärldsbevakning uppskattas omfattningen inom denna bransch i Sverige som låg. Uppgifter hämtade från en branschträff indikerar att en av de största tillhandahållarna inom segmentet förmedlar i snitt 100 uppdrag per månad. Denna siffra speglar dock inte det större antal personer som uppgett att de är villiga att utföra sådana tjänster.

4 Gällande rätt m.m.

Det finns inga särskilda regler för delningsekonomin. Här redovisas allmänna regler för olika skatteslag och för bokföringsskyldighet. Det är inte någon uttömmande beskrivning utan är främst inriktat på de skattefrågor som har väckts inom delningsekonomin, och som diskuteras vidare i rapporten.

4.1 Inkomstbeskattning

4.1.1 Inkomst av tjänst eller hobby

Till inkomst av tjänst räknas inkomster på grund av anställning, uppdrag eller annan inkomstgivande verksamhet av varaktig eller tillfällig natur, till den del de inte ska räknas till

⁹Standardiserad europeisk konsumentkreditinformation

inkomstslaget näringsverksamhet eller kapital¹⁰. Det kan således handla om en mängd olika slag av inkomster som beskattas under tjänst, allt från vanlig regelbunden lön till hobbyinkomster av egen verksamhet eller tillfälliga inkomster som fås på grund av någon enkel och tillfällig prestation. Inkomstslaget tjänst kan sägas vara en uppsamlingsplats för allehanda inkomster som t.ex. vinst i slogantävling eller inkomster på grund av egna aktiviteter på internet m.m. Det finns inte någon nedre beloppsgräns för skatteplikten. Även tjänster som inte genererar ersättning i pengar men andra motprestationer omfattas, t.ex. byte av utförda tjänster mot andra tjänster eller produkter. Om en skattskyldig ska betala mervärdesskatt på sin inkomst ska motsvarande belopp inte tas upp som intäkt under tjänst¹¹. Inkomster ska tas upp som intäkt det beskattningsår då de kan disponeras eller på något annat sätt kommer den skattskyldige till del¹².

Från inkomsterna får avdrag göras för utgifter för att förvärva och bibehålla inkomsterna. Vissa utgifter får dras av utan någon beloppsmässig begränsning, t.ex. utgifter för tjänsteresor. När det gäller arbetsresor medges avdrag för utgifter enbart till den del de överstiger 10 000 kr, och när det gäller övriga utgifter till den del de överstiger 5 000 kr.

Även hobbyverksamhet beskattas under tjänst. Med hobby avses här egen verksamhet som utan något vinstsyfte ändå genererar inkomster, och som i avsaknad av vinstsyfte inte utgör näringsverksamhet. Traditionellt har detta ofta handlat om egen produktion av alster i olika former, t.ex. hemslöjd eller konstnärlig verksamhet. Inom delningsekonomin kan nya företeelser uppkomma som kan bedömas som hobby, t.ex. att man erbjuder allmänheten att köpa måltider till självkostnadspris i bostaden. Arbete som utförs på uppdrag av någon annan bör inte anses som hobby, dvs. i de fall uppdragsgivaren ska redovisa ersättningen i kontrolluppgift. När det gäller hobby så saknas alltså regelmässigt kontrolluppgifter, och det är upp till utövaren att själv redovisa sina inkomster. Om verksamheten inte ger något överskott behöver den inte redovisas i inkomstdeklarationen.

4.1.2 Inkomst av näringsverksamhet

Till inkomstslaget näringsverksamhet räknas verksamheter som uppfyller de så kallade näringskriterierna¹³. Vissa tillgångar exempelvis näringsfastigheter och näringsbostadsrätter anses alltid utgöra näringsverksamhet¹⁴. Det innebär att uthyrning av dessa fastigheter och bostadsrätter alltid beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet.

En näringsidkare kan vara den part, inom delningsekonomin, som erbjuder delning eller vara den som accepterar delning. Likaväl är det naturligt att den part som förmedlar delningen ofta är en näringsidkare. Det innebär med den terminologi som används i denna rapport att en näringsidkare kan vara antingen, tillhandahållare, utförare eller konsument. I vissa fall kan näringsidkaren vara både tillhandahållare och konsument. Vid transaktioner mellan företag uppkommer normalt inga skatterättsliga gränsdragningsproblem. Detsamma gäller när det är näringsidkaren som upplåter egendom eller tjänster för delning. Är det däremot en konsument, i form av en privatperson, som är tillhandahållare uppkommer de gränsdragningsproblem som beskrivs i avsnitten inkomst av tjänst samt inkomst av kapital.

¹⁰ 11 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229), II.

¹¹ 11 kap. 1 § andra stycket samt 15 kap. 6 § II.

¹² 10 kap. 8 § II.

¹³ 13 kap. 1 § första stycket II.

¹⁴ 13 kap. 1 § tredje stycket II.

En näringsidkare som utför tjänster (utförare) inom delningsekonomin inkomstbeskattas för de intäkter som inflyter i verksamheten. Det spelar ingen roll om ersättningen är kontant eller i form av byten av varor eller tjänster.

En näringsidkare som förmedlar tjänster inom delningsekonomin, en tillhandahållare, beskattas för den ersättning som inflyter i verksamheten. Det kan exempelvis röra sig om provisioner eller medlemsavgifter

En näringsidkare som ”konsumerar”, eller snarare disponerar, inom delningsekonomin (konsument) binder normalt mindre kapital i verksamheten. Företaget kan disponera tillgångar som de inte äger mot en kostnad eller som en del i en bytestransaktion. Kostnaden är avdragsgill i näringsverksamheten. Till den del det rör sig om en bytestransaktion agerar näringsidkaren både som konsument och utförare. Vid beskattningen ska marknadsvärdet av transaktionen bruttoredo visas. Det innebär exempelvis om två näringsidkare byter en arbetstimme med varandra ska värdet av den arbetstimmen redovisas som utfört arbete respektive inköpt tjänst hos var och en av dem.

I inkomstslaget näringsverksamhet är utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster avdragsgilla som kostnad. Det gäller i princip alla kostnader vilka inte uttryckligen är undantagna i inkomstskattelagen.

En del företag som är verksamma inom delningsekonomin är utländska juridiska personer. Dessa är begränsat skattskyldiga i Sverige och ska betala skatt endast på inkomster som kan hänföras till deras fasta driftställen i Sverige. Med fast driftställe för näringsverksamhet avses en stadigvarande plats för affärsverksamhet varifrån ett företag helt eller delvis bedriver sin verksamhet.

4.1.3 Inkomst av kapital

Endast fysiska personer och dödsbon kan beskattas för inkomst av kapital¹⁵. Till inkomstslaget kapital räknas löpande avkastning, vinster och andra inkomster av tillgångar som inte ska hänföras till näringsverksamhet. Hit hör bl.a. räntor, utdelningar, avkastning av fastighet eller annan tillgång, samt valutakursvinster. Från intäkt av kapital får avdrag göras, förutom för kapitalförlust, även för utgiftsräntor och förvaltningsutgifter samt för omkostnader för intäkternas förvärvande och för vissa i lagtext särskilt angivna kostnader¹⁶. Redovisning av löpande inkomster och utgifter sker enligt kontantprincipen¹⁷.

Kapitalvinster beskattas vid avyttringen¹⁸. Alla avyttringar utanför näringsverksamhet kapitalvinstbeskattas oavsett hur egendomen förvärvats och oavsett innehavstid. Med avyttring avses försäljning, byte eller liknande överlåtelse av egendom, s.k. onerösa överlåtelser¹⁹. Kapitalvinsten beräknas som skillnaden mellan ersättningen för den avyttrade tillgången eller för den utfärdade förpliktelsen, minskad med utgifterna för avyttringen eller utfärdandet, och omkostnadsbeloppet²⁰. Om egendomen förvärvats genom arv, gåva eller dylikt anses egendomen förvärvad genom närmast föregående köp (kontinuitetsprincipen)²¹.

¹⁵ 1 kap. 3 § IL.

¹⁶ 42 kap. 1 § IL.

¹⁷ 41 kap. 8 § IL.

¹⁸ 44 kap. 26 § IL.

¹⁹ 44 kap. 4 § IL.

²⁰ 44 kap. 13 § IL.

²¹ 44 kap. 21 § IL.

Avdrag medges endast för verkliga och definitiva kapitalförluster²². Det får inte heller vara fråga om personliga levnadskostnader eller kapitalförlust för egendom som innehafts för personligt bruk²³. Överskott i inkomstslaget kapital beskattas med en separat statlig inkomstskatt på 30 procent. Underskott leder till en skattereduktion med 30 procent upp till ett underskott på 100 000 kronor. För underskott därutöver är skattereduktionen 21 procent.

Är kapital nedlagt i näringsverksamhet ska inkomsten av kapitalet hänföras till näringsverksamhet och beskattning ske i det inkomstslaget om inget annat är stadgat för den specifika tillgången eller ersättningen²⁴. Om en skattskyldig själv genom eget arbete har ökat värdet inför försäljningen kan tjänstebeskattning aktualiseras. I propositionen 1989/90:110 s. 654 uttalas att gränsen går vid övervägande del, d.v.s. mer än 50 procent.

4.1.4 Kontrolluppgifter

För att underlätta beskattningsförfarandet åligger det en arbetsgivare eller annan utgivare av skattepliktig tjänsteinkomst att efter beskattningsårets utgång lämna en kontrolluppgift med redovisning av utgivna ersättningar²⁵. Detta gäller både arbetsgivare och uppdragsgivare. Även inom delningsekonomin kan sådan uppgiftsskyldighet föreligga, men kunskapen om detta kan variera då formella anställningsförhållanden ofta inte är för handen. En tillhandahållare som väljer att själv ta emot konsumenternas betalningar för att i sin tur betala ut en nettoersättning till utförarna kan ha sådan skyldighet att lämna kontrolluppgifter. Skattepliktiga belopp och andra uppgifter från kontrolluppgifterna förtrycks sedan i mottagarens inkomstdeklarationer, vilket underlättar för mottagarens redovisning. Skyldighet att lämna kontrolluppgift gäller även utländska utgivare av ersättningar och förmåner.

I förlängningen kan skyldighet att även betala arbetsgivaravgifter och att göra skatteavdrag uppkomma för en tillhandahållare, beroende på hur denne reglerat avtal och betalningsströmmar.

Inom inkomstslaget kapital kan banker och andra juridiska personer vara skyldiga att lämna kontrolluppgift och göra skatteavdrag för fysiska personer och dödsbon enligt bestämmelser i SFL. Detta gäller t.ex. ränteinkomster, ränteutgifter, utdelning, annan avkastning, avyttring av värdepapper, betalningar till eller från utlandet. Utländsk bank eller ett annat utländskt finansiellt företag ska lämna en förbindelse innan de påbörjar en verksamhet i Sverige där de tar på sig att lämna kontrolluppgifter. Se Skatteverkets rättsliga vägledning^{26, 27} och broschyr ”Kontrolluppgifter – ränta, utdelning m.m. SKV 373”²⁸.

4.2 Socialavgifter

Socialavgifterna ska finansiera systemen för social trygghet, och ska som regel i någon form betalas på sådan inkomst av tjänst eller näringsverksamhet som grundas på eget arbete, och som därmed normalt är pensionsgrundande inkomst för mottagaren. Skyldighet att betala avgifter regleras främst i socialavgiftslagen (2000:980), SAL. Inom delningsekonomin kan,

²² 44 kap. 23-25 §§ II.

²³ 9 kap. 2 §, 52 kap. 5 § II.

²⁴ 13 kap.1 § II.

²⁵ 15 kap. 2 § skatteförfaradelagen (2011:1244), SFL.

²⁶ [Vägledning » 2016 » Förvaltningsrätt & förfarande » Registrering, deklarerat och uppgiftslämnande » Deklarationer och uppgiftslämnande » Kontrolluppgifter.](#)

²⁷ [Vägledning » 2016 » Skattebetalning & borgenärsarbete » Skatteavdrag och egeninbetalning » Skatteavdrag från kapitalinkomster.](#)

²⁸ [Kontrolluppgifter – ränta, utdelning m.m. SKV 373.](#)

beroende på omständigheterna, skyldigheten att betala socialavgifterna åligga tillhandahållaren, konsumenten eller utföraren själv. Eftersom det kan handla om oklara förhållanden mellan dessa parter kan osäkerhet om betalningen av socialavgifterna uppkomma.

Vid utbetalning av arbetsersättning med minst 1 000 kronor per år till mottagare med A-skatt ska utbetalaren betala arbetsgivaravgifter, normalt med 31,42 procent av löneunderlaget men i vissa fall betalas reducerade avgifter. Skyldigheten att betala arbetsgivaravgifter gäller oavsett om mottagaren beskattas under tjänst eller bedriver näringsverksamhet. För vissa äldre betalas en särskild löneskatt med 6,15 procent av löneunderlaget. Både tillhandahållare och konsumenter kan anses som utgivare av avgiftspliktig ersättning, beroende på hur bl.a. avtal och betalningsströmmar är utformade.

Om en arbetsgivare har anställda som har avdragsgilla utgifter i arbetet som uppgår till minst 10 procent av bruttolönen kan arbetsgivaren ansöka om ett kostnadsavdrag²⁹ och därigenom få en reducerad kostnad för socialavgifter.

Om mottagaren av en arbetsersättning har F-skatt, vilket gäller flertalet enskilda näringsidkare, betalar denne själv egenavgifter. Egenavgifter motsvarar storleksmässigt arbetsgivaravgifterna. Den som bedriver hobbyverksamhet med försäljning av egna alster betalar själv egenavgifter. Beroende på omständigheterna kan en utförare inom delningsekonomin vara betalningsskyldig för socialavgifterna för inkomsten av arbete.

Socialavgifterna betalas som regel in månadsvis. Arbetsgivare betalar via arbetsgivardeklarationer in arbetsgivaravgifter och enskilda näringsidkare m.fl. betalar en debiterad F-skatt, eller i undantagsfall SA-skatt, som även omfattar egenavgifterna.

Skyldigheten att betala arbetsgivaravgifter gäller även utländska arbetsgivare. Redovisningen och inbetalningen av avgifterna kan då via särskilt socialavgiftsavtal skötas av den anställda i Sverige³⁰.

Det finns inga särskilda ställningstaganden som generellt rör socialavgifter inom delningsekonomi. Om det är fråga om förvärsarbete ska normalt avgifter betalas enligt vanliga regler även om det sker inom ramen för någon form av delningsekonomi. Om det finns en utgivare av en arbetsersättning och mottagaren har A-skatt ska utgivaren betala arbetsgivaravgifter. En komplikation kan dock vara att utgivaren, t.ex. en tillhandahållare, inte civilrättsligt är arbetsgivare och därför inte har någon avsikt att betala arbetsgivaravgifter.

Om utgivaren finns i annat land, och särskilt utanför EU/EES, kan svårigheter med kontroll av underlag och att få arbetsgivaravgifter inbetalda förekomma.

4.3 Mervärdesskatt

Mervärdesskatten är en EU-harmoniserad skatt. I Sverige är innehållet i rådets direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, mervärdesskattedirektivet, inarbetat i bl.a. mervärdesskattelagen (1994:200), ML. Det innebär att en fristående mervärdesskatterättslig bedömning ska göras som inte alltid överensstämmer med den inkomstskatterättsliga bedömningen.

²⁹ 2 kap. 21 § SAL.

³⁰ 5 kap. 5 § SFL.

Mervärdesskatt ska betalas vid omsättning inom landet av varor eller tjänster som är skattepliktig och görs av en beskattningsbar person i denna egenskap³¹.

4.3.1 Utföraren

Beskattningsbar person

Med beskattningsbar person avses den som, oavsett på vilken plats, självständigt bedriver en ekonomisk verksamhet, oberoende av dess syfte eller resultat. Anställda och andra personer anses inte bedriva verksamhet självständigt i den mån de är bundna till en arbetsgivare av ett anställningsavtal eller av ett annat rättsligt förhållande som skapar ett anställningsförhållande vad avser arbetsvillkor, lön och arbetsgivaransvar³².

Begreppet självständighet har behandlats av EU-domstolen. Frågan var om lokala uppborrdsmän skulle anses vara självständiga i förhållande till kommunen vars skatter de skulle driva in. Det avgörande kriteriet är det ansvar som härrör från de avtalsförhållanden uppborrdsmännen har upprättat i utövandet av sin verksamhet samt deras ansvar för skador som orsakas tredje man när de inte verkar som representanter för den offentliga myndigheten³³.

Ekonomisk verksamhet omfattar alla verksamheter av producenter, återförsäljare och personer som tillhandahåller tjänster, däribland utnyttjande av materiella eller immateriella tillgångar i syfte att fortlöpande vinna intäkter. Kriteriet ”fortlöpande vinna intäkter” gäller inte enbart utnyttjandet av en tillgång utan samtliga transaktioner som avses i artikel 9.1 i mervärdesskattedirektivet. En verksamhet är i allmänhet ekonomisk när den är fortlöpande och utförs mot betalning som utgår till den person som utfört transaktionen³⁴.

Den omständigheten att en materiell tillgång förvärvats för eget bruk hindrar inte att tillgången därefter används i en ekonomisk verksamhet³⁵.

Om en tillgång uteslutande är ägnad att utnyttjas ekonomiskt, är detta i allmänhet tillräckligt för att visa att ägaren utnyttjar den för ekonomisk verksamhet och följaktligen i syfte att fortlöpande vinna intäkter. Om en tillgång emellertid på grund av sin karaktär kan utnyttjas för såväl ekonomiska som privata ändamål, finns det anledning att utifrån samtliga omständigheter avgöra om den verkligen utnyttjas för att fortlöpande vinna intäkter. En jämförelse kan göras mellan hur tillgången faktiskt utnyttjas och hur motsvarande ekonomiska verksamhet i vanliga fall utövas. Även om kriterier avseende resultaten av den berörda verksamheten inte i sig själva kan göra det möjligt att avgöra om verksamheten bedrivs i syfte att fortlöpande vinna intäkter, så kan sådana omständigheter som den faktiska tid en tillgång hyrs ut, antalet kunder och intäkternas belopp, tillsammans med övriga omständigheter i det enskilda fallet, tas i beaktande vid denna bedömning³⁶.

Skatteneutralitetsprincipen handlar om konkurrenshänsyn och innebär att all ekonomisk aktivitet ska beskattas på ett helt neutralt sätt. Principen förhindrar bl.a. att liknande och därför konkurrerande varor behandlas olika när det gäller mervärdesskatt. Det betyder att

³¹ 1 kap. 1 § första stycket 1 ML och artikel 2.1 a och c i mervärdesskattedirektivet.

³² 4 kap. 1 § ML och artiklarna 9 och 10 i mervärdesskattedirektivet.

³³ C-202/90, Ayuntamiento de Sevilla.

³⁴ C-408/06, Götz, punkt 18.

³⁵ C-263/11, Redlihs, punkt 39.

³⁶ C-230/94, Renate Enkler, punkterna 27-29.

sådana produkter ska ha en enhetlig skattesats och att ekonomiska aktörer som tillhandahåller liknande varor och tjänster ska behandlas lika³⁷.

Skatteneutralitetsprincipen innebär även att man vid beskattning inte får skilja mellan lagliga och olagliga transaktioner, auktoriserade och icke auktoriserade subjekt eller stora och små belopp, utan att det finns stöd för det i direktivet³⁸.

Omsättning av vara eller tjänst

Med omsättning av vara förstås att en vara överläts mot ersättning. Med omsättning av tjänst förstås att en tjänst utförs, överläts eller på annat sätt tillhandahålls någon mot ersättning³⁹.

Ett tillhandahållande sker ”mot ersättning” endast om det finns ett rättsförhållande som innebär ett ömsesidigt utbyte av prestationer mellan den som tillhandahåller tjänsten och mottagaren och där ersättningen för tjänsten utgör det faktiska motvärdet av tjänsten⁴⁰.

Skattepliktig omsättning

Samtliga omsättningar av varor eller tjänster är skattepliktiga om det inte finns ett särskilt undantag för den aktuella omsättningen.

Upplåtelse av hyresrätter, bostadsrätter och andra rättigheter till fastigheter undantas från skatteplikt. Skatteplikt gäller dock vid rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet⁴¹.

Avdragsrätt för ingående skatt

Avdrag får göras för ingående skatt som hänför sig till verksamhet som medför skattskyldighet. Avdrag får inte göras för sådan ingående skatt som hänför sig till stadigvarande bostad⁴².

Avdrag för ingående skatt på förvärv av personbilar eller motorcyklar får endast göras för återförsäljning, uthyrning, persontransporter enligt taxitrafiklagen (2012:211), transport av avlidna eller skattepliktig körkortsutbildning. Avdrag får göras för all ingående skatt på driftskostnader, men bara om personbilen är ett inventarium i en verksamhet som medför skattskyldighet eller rätt till återbetalning enligt ML. Detsamma gäller om en personbil har hyrts för användning i en sådan verksamhet⁴³.

4.3.2 Tillhandahållaren av marknadsplatsen

Det företag som äger marknadsplatsen kan förmedla i eget namn eller i annans namn den tjänst eller den vara som utföraren säljer. Bedömningen om det är förmedling i eget namn eller i annans namn görs utifrån avtal och andra faktiska omständigheter i det enskilda fallet.

Det förekommer att företag som äger marknadsplatser är etablerade i ett annat land och säljer förmedlingstjänster (förmedling i annans namn) till icke beskattningsbara personer i Sverige. En bedömning ska då göras om en sådan förmedlingstjänst till sin karaktär är en elektronisk tjänst. Med elektroniska tjänster avses sådana tjänster som huvudsakligen är automatiserade, kräver ett minimalt mått av mänsklig inblandning och inte kan utföras utan

³⁷ C-481/98 Kommissionen mot Frankrike och C-216/97 Gregg.

³⁸ Se t.ex. C-155/94 Wellcome Trust och C-283/95 Fischer.

³⁹ 2 kap. 1 § första stycket 1 och tredje stycket 1 ML och artiklarna 14.1 och 24.1 i mervärdesskattedirektivet.

⁴⁰ C-16/93 Tolsma punkt 14 och C-246/08 kommissionen mot Finland punkterna 43-45.

⁴¹ 3 kap. 2 § första stycket och 3 kap. 3 § första stycket 4 ML och artiklarna 135.1 l och 135.2 a i mervärdesskattedirektivet.

⁴² 8 kap. 3 § första stycket och 8 kap. 9 § första stycket 1 ML.

⁴³ 8 kap. 15-16 §§ ML.

informationsteknik. Om det är fråga om en elektronisk tjänst så har företaget möjlighet att använda det s.k. MOSS-systemet⁴⁴, vilket underlättar för företaget.

Förmedling i eget namn

Om någon i eget namn förmedlar en vara eller en tjänst för annans räkning och uppbär likviden för varan eller tjänsten ska vid bedömning av skattskyldigheten för omsättningen av varan eller tjänsten denna anses omsatt såväl av honom som av hans huvudman⁴⁵.

Beskattningsland för förmedlingstjänster respektive elektroniska tjänster

Det är framförallt de tjänster som tillhandahålls av företag som äger marknadsplatserna som behöver bedömas om de är omsatta inom landet eller inte. Därför redogörs för beskattningslandsreglerna för förmedlingstjänster och elektroniska tjänster. Köparen av dessa tjänster kan vara utföraren men även konsumenten.

Om köparen är en beskattningsbar person ska huvudregeln tillämpas som innebär att omsättningen är gjord inom landet om köparen har sin etablering i Sverige⁴⁶.

Om köparen inte är en beskattningsbar person är en förmedlingstjänst omsatt inom landet när den huvudsakliga transaktionen är omsatt här i landet. Är det i stället fråga om en elektronisk tjänst är den omsatt inom landet om köparen stadigvarande vistas här i landet⁴⁷.

En säljare av elektroniska tjänster, d.v.s. tillhandahållaren av marknadsplatsen, får betrakta en köpare som är etablerad i EU som en icke beskattningsbar person förutsatt att denne inte har meddelat sitt registreringsnummer för mervärdesskatt⁴⁸.

Skattskyldig

Skyldig att betala mervärdesskatt är enligt huvudregeln säljaren om både säljare och köpare finns i Sverige⁴⁹.

Om säljaren är en utländsk beskattningsbar person som tillhandahåller en förmedlingstjänst eller en elektronisk tjänst till en köpare som är en beskattningsbar person är köparen skattskyldig⁵⁰.

Vid försäljning av förmedlingstjänster till icke beskattningsbara personer är det säljaren som är skattskyldig. Detsamma gäller för försäljning av elektroniska tjänster till icke beskattningsbara personer⁵¹.

Om säljaren är en utländsk beskattningsbar person och tillhandahåller förmedlingstjänster till icke beskattningsbara personer i Sverige ska säljaren registrera sig till mervärdesskatt här i Sverige⁵².

Om det är elektroniska tjänster och säljaren är en utländsk beskattningsbar person finns det två olika sätt att redovisa mervärdesskatten på. Säljaren kan antingen registrera sig i Sverige

⁴⁴ Läs mer om MOSS på Skatteverkets [webbsida](#).

⁴⁵ 6 kap. 7 § ML och artikel 28 i mervärdesskattedirektivet.

⁴⁶ 5 kap. 5 § ML och artikel 44 i mervärdesskattedirektivet.

⁴⁷ 5 kap. 7 och 16 första stycket ML.

⁴⁸ Artikel 18.2 andra stycket genomförandeförordningen 282/2011.

⁴⁹ 1 kap. 2 § första stycket 1 ML.

⁵⁰ 1 kap. 2 § första stycket 2 ML.

⁵¹ 1 kap. 2 § första stycket 1 ML.

⁵² 7 kap. 1 § första stycket 3 SFL.

och redovisa i en mervärdesskattedeclaration eller genom att MOSS-registrera sig och redovisa mervärdesskatten i en MOSS-declaration⁵³.

4.4 Bokförings- och dokumentations skyldighet

Juridiska personer är som huvudregel alltid bokförings skyldiga⁵⁴.

Fysiska personer som bedriver näringsverksamhet är bokförings skyldiga för denna⁵⁵. Begreppet näringsverksamhet utvecklas inte närmare i lagtexten. Av förarbetena kan dock utläsas att uttrycket ”näringsverksamhet” är avsett att ha väsentligen den innebörd som motsvarar begreppet ”näringsidkare” i den tidigare bokföringslagen. Begreppet ska förstås i vidsträckt mening, vilket innebär att näringsverksamhet ska anses omfatta all verksamhet som är av ekonomisk natur och av sådan karaktär att den kan betecknas som yrkesmässig⁵⁶.

Verksamhetens omfattning eller att det inte föreligger ett vinstsyfte har således inte någon avgörande betydelse för bokförings skyldigheten. En helhetsbedömning måste göras i det enskilda fallet.

Av förarbetena framgår också att ledning i frågan om en verksamhet är bokföringspliktig eller inte ofta kan hämtas från hur verksamheten bedöms skattemässigt. Ska verksamheten beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet är den normalt bokföringspliktig⁵⁷. Det är dock ingen förutsättning för att bokförings skyldighet ska inträda.

HD har i dom den 19 november 2015 i mål B3645-14, bedömt frågan om viss förmedlingsverksamhet inneburit bokförings skyldighet. HD skriver: ”Verksamheten har varit av ekonomisk natur och har syftat till ekonomisk vinst. Vidare har verksamheten pågått under flera år och har således varit varaktig.” HD konstaterar att vid en sammantagen bedömning får förmedlingsverksamheten anses ha varit av sådan karaktär att den har utövats yrkesmässigt och därmed har det också varit fråga om bokförings skyldighet i bokföringslagens mening.

Den i målet aktuella verksamheten var dock olaglig och HD prövar därför även vilken betydelse detta har för bokförings skyldigheten. Bokföringslagen innehåller inte något undantag från bokförings skyldigheten för affärshändelser som är olagliga. I förarbetena har frågan inte heller behandlats. HD skriver: ”Utgångspunkten är att det föreligger bokföringsplikt för samtliga affärshändelser. Det saknas tillräckliga skäl för att det ska vara en nödvändig förutsättning för bokförings skyldighet att de olagliga affärshändelserna företas som en integrerad del i en annars laglig näringsverksamhet. Det bör inte heller vara en förutsättning att det bedrivs annan näringsverksamhet.”. HD:s slutsats är att då den bedrivna verksamheten endast under vissa förutsättningar är olaglig, saknas det skäl att göra undantag från bokförings skyldigheten för denna.

Bokförings skyldigheten innebär att den bokförings skyldige bl.a. ska

- löpande bokföra alla affärshändelser,

⁵³ 7 kap. 1 § första stycket 3 SFL och 4 lagen om särskilda ordningar för mervärdesskatt för telekommunikationstjänster, radio- och tv-sändningar och elektroniska tjänster (2011:1245). Läs mer om MOSS på Skatteverkets [webbplats](#).

⁵⁴ 2 kap. 1 § bokföringslagen (1999:1078), BFL.

⁵⁵ 2 kap. 6 § BFL.

⁵⁶ Prop. 1998/99:130 s. 381.

⁵⁷ Prop. 1998/99:130 s. 381.

- se till att det finns verifikationer för alla bokföringsposter samt systemdokumentation och behandlingshistorik,
- bevara all räkenskapsinformation under föreskriven arkiveringstid, och
- avsluta den löpande bokföringen med ett årsbokslut eller en årsredovisning⁵⁸.

För beskattningen finns en generell dokumentationsskyldighet som innebär att den som är uppgiftsskyldig enligt 15–35 kap. SFL i skäligen omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller annan lämplig dokumentation ska se till att det finns underlag för att fullgöra uppgiftsskyldigheten samt för kontroll av uppgiftsskyldigheten och beskattningen⁵⁹.

5 De skatterättsliga relationerna mellan aktörerna i några typfall

I detta kapitel beskrivs de skatterättsliga relationerna mellan delningsekonomin aktörer tillhandahållaren, utföraren, och konsumenten för några typiska transaktioner. Anledningen till att vi valt dessa typer av transaktioner är att de framstår som mest förekommande enligt vår omvärldsbevakning samt täcker upp olika typer av branscher. Det är dock viktigt att komma ihåg att bedömningarna är utifrån de avtal som finns mellan aktörerna och de kan ändras snabbt, vilket kan påverka den rättsliga bedömningen. Bedömningarna måste göras i varje enskilt fall med utgångspunkt från avtalen för att man ska kunna ta slutlig ställning till beskattningsekvenserna för de inblandade aktörerna. De transaktioner som beskrivs nedan ligger på en mer allmän nivå och kan sägas ge vägledning för bedömningen i en typisk situation, men ska inte ses som uttömmande svar.

Skatteverket har ett antal rättsliga ställningstaganden som kan användas i några av situationerna varav några av dem är nyligen framtagna och tar direkt sikte på händelser kopplade till delningsekonomin. I fotnoterna finns länkar till dessa ställningstaganden och i slutet av rapporten finns en sammanställning av länkarna.

5.1 Transport – körning av andra i privat bil mot betalning

5.1.1 Utförare (föraren)

Inkomstskatt

Körningar som sker inom ramen för det som kan betraktas som vanlig taxiverksamhet föranleder inte några särskilda skattefrågor som rör delningsekonomin. Sådan verksamhet bedrivs som regel med nödvändiga tillstånd och inom ramen för befintlig taxiverksamhet, dvs. verksamheten utgör regelmässigt näringsverksamhet och ska beskattas som inkomst av näringsverksamhet. Detta oavsett om uppdraget kommer via en plattform/mobilapplikation eller en beställningscentral.

Förhållandena är dock annorlunda för förare som är privatpersoner och som kör privata bilar utan gällande tillstånd för taxiverksamhet. Hos en tillhandahållare får förarna (utförarna) sina uppdrag via en mobilapplikation och ersättning för utfört arbete i form av löpande provisionsersättningar. Förarna får alltså ingen betalning direkt av kunderna, och körningarna kan sägas ligga i gråzonen mellan näringsverksamhet och tjänst. Definitionen av näringsverksamhet finns i IL, men bygger även mycket på praxis och i tveksamma fall görs

⁵⁸ 4 kap. 1 § BFL.

⁵⁹ 39 kap. 3 § SFL.

en sammantagen bedömning av omständigheterna. Att en verksamhet bedrivs utan obligatoriska tillstånd medför inte att den är skattebefriad.

För näringsverksamhet talar att förarna använder egna bilar och själva väljer tid och plats för när de vill ta körningar. I detta avseende kan de sägas vara självständiga. Avtalet mellan tillhandahållaren och föraren är inte heller utformat eller avsett som ett formellt anställningsavtal. Tillhandahållaren menar vidare att de enbart tillhandahåller en applikation/plattform för körningarna, och att körningar utförs självständigt av förarna som betalar provision till tillhandahållaren för denna tjänst.

För tjänst talar att tillhandahållaren inte vänder sig till yrkeschaufförer utan till privatpersoner, som kör sina privata bilar och utan taxitillstånd. Förarna kan intervjuas och få viss utbildning. Vissa förare kan även antas köra enbart sporadiskt eller i samband med samåkning osv. Förarna verkar inte själva uppfatta sig som näringsidkare, men inte heller som anställda eller liknande av tillhandahållaren. Förarna får sina uppdrag via tillhandahållarens applikation, och får inte skaffa ytterligare kunder genom egen annonsering på bilen eller genom att ta upp kunder på gatan. Tillhandahållaren bestämmer priset och tar emot kundens betalning.

Förarna är på så sätt inordnade i tillhandahållarens verksamhet, och får all ersättning utbetald av tillhandahållaren. Tillhandahållaren står den ekonomiska risken vid utebliven betalning från en kund. Vid en samlad bedömning av ett sådant uppdragsförhållande överväger skälen för beskattning under tjänst.

Med hänsyn till ovan nämnda omständigheter, kan det inte bli aktuellt att bedöma detta som samåkning (se även avsnitt 5.2).

När det gäller vilket belopp som är skattepliktigt för föraren så är det inte det belopp som kunden betalar till tillhandahållaren utan det *nettobelopp*, efter avdrag för provisionen, som föraren får utbetalt i efterhand. Ersättningen är inte heller skattepliktig för föraren vid kundens betalning utan först vid tillhandahållarens utbetalning, då den kan disponeras av föraren. Om föraren ska betala mervärdesskatt ska motsvarande belopp inte tas upp som intäkt under tjänst.

En utländsk arbetsgivare, eller uppdragsgivare eller annan utbetalare, utan fast driftställe ska inte göra skatteavdrag för anställda i Sverige. Den anställde ska därför själv betala in preliminär skatt och bör om det handlar om fortlöpande inkomster lämna in en preliminär inkomstdeklaration till Skatteverket. Den anställde får sedan ett beslut om hur mycket skatt som ska betalas (s.k. SA-skatt) utifrån uppgifterna i den preliminära deklarationen. Inbetalningarna av skatten görs sedan månadsvis. Om skatt inte betalas in löpande under året uppkommer en kvarskatt som föraren själv ska betala.

Socialavgifter

Om en förare har F-skatt ska denne själv betala socialavgifterna i form av egenavgifter. Om föraren har A-skatt ska utbetalaren av ersättningen betala arbetsgivaravgifter, se nedan.

Mervärdesskatt

Frågan är om föraren är en beskattningsbar person. Med beskattningsbar person avses den som självständigt bedriver en ekonomisk verksamhet.

Det första kriteriet, självständighet, ska bedömas utifrån utförarens förhållande till det företag som äger marknadsplatsen. Den bedömning som ska göras är om utföraren kan anses vara bunden till företaget av ett anställningsavtal eller av ett annat rättsligt förhållande

som skapar ett anställningsförhållande. Det som talar för självständighet är att utföraren tar ansvar för de varor eller tjänster som säljs till konsumenten och står den ekonomiska risken. För att bedöma om så är fallet måste hänsyn tas till de avtal och villkor som finns i det enskilda fallet och till andra faktiska omständigheter.

Det andra kriteriet, ekonomisk verksamhet, ska bedömas utifrån utförarens avsikt med verksamheten. Om avsikten är att fortlöpande tillhandahålla varor eller tjänster mot ersättning är det fråga om en ekonomisk verksamhet. Denna avsikt ska utföraren också kunna styrka. Det betyder att försäljning, uthyrning eller utnyttjande av tillgångar ska ske med en kontinuitet och frekvens som är jämförbar med hur en motsvarande ekonomisk verksamhet normalt bedrivs. Det förutsätter att personen vidtar aktiva åtgärder för att få intäkter av egendomen och att verksamheten därmed bedrivs på ett affärsmässigt sätt. Skatteverket anser att det inte räcker att utföraren har registrerat sig på marknadsplatsen. Utföraren måste också visa att det faktiskt finns en ekonomisk verksamhet.

Om en förare kör folk i egen bil mot betalning och registrerar sig på en digital marknadsplats i syfte att komma i kontakt med kunder och endast har ett fåtal körningar per år så bedriver föraren inte en ekonomisk verksamhet. Mervärdesskatt ska inte redovisas.

Om föraren regelbundet kör folk mot betalning i sin egen bil så bedrivs en ekonomisk verksamhet. Om föraren bedriver verksamheten självständigt i förhållande till det företag som äger den digitala marknadsplatsen ska mervärdesskatt redovisas med 6 procent. Mervärdesskatten är 5,66 procent på hela det pris som kunden betalar.

Mervärdesskatt ska redovisas oavsett om föraren har tillstånd att bedriva taxitrafik eller inte. Detta mot bakgrund av att samma slags varor och tjänster ska beskattas på samma sätt (skatteneutralitetsprincipen). Endast om det finns ett absolut förbud mot försäljning av en vara, t.ex. narkotika, eller en tjänst ska mervärdesskatt inte tas ut.

Ingående skatt på inköp av personbil får föraren bara dra av om personbilen används för mervärdesskattepliktiga persontransporter enligt taxitrafiklagen (2012:211). Enligt taxitrafiklagen krävs bl.a. taxitrafiktillstånd, taxiförarlegitimation och att bilen ska vara anmäld till Transportstyrelsen.

Föraren får dra av ingående skatt på inköp av t.ex. drivmedel men bara om drivmedlet används för mervärdesskattepliktiga körningar, d.v.s. när mervärdesskatt tas ut av kunden. För att föraren ska få avdrag för ingående skatt måste avdraget styrkas med kvitton. Föraren ska räkna ut avdraget för varje drivmedelskvitto som avser mervärdesskattepliktiga körningar.

Bokförings- och dokumentationsskyldigheten

En prövning måste göras i varje enskilt fall för att bedöma om bokföringsskyldighet föreligger eller inte, se avsnitt 4.5 ovan. Även om bokföringsskyldighet inte föreligger, finns det för beskattningen en generell dokumentationsskyldighet i 39 kap. 3 § SFL.

5.1.2 Tillhandahållaren av marknadsplatsen

Socialavgifter

Oavsett om tillhandahållaren bedöms vara arbetsgivare till utföraren eller enbart en form av uppdragsgivare som betalar ut ersättning för utförda uppdrag ska inkomsten beskattas som tjänsteinkomst hos utföraren. Då det är fråga om arbetsinkomst ska socialavgifter betalas. Den ersättning förarna får är ersättning för utfört arbete/uppdrag. Utgångspunkten är att

tillhandahållaren, som är utgivare av ersättningen, ska betala arbetsgivaravgifter för förarna (som regelmässigt har A-skatt). Detta gäller för övrigt oavsett om föraren beskattas under inkomst av tjänst eller näringsverksamhet. Om en förare har F-skatt ska denne själv betala socialavgifterna, då i form av egenavgifter. Vid betalning av arbetsgivaravgifter bör dock tillhandahållaren ha rätt till ett relativt stort kostnadsavdrag, motsvarande de 18,50 kr/mil som de anställda har avdragsrätt för i sina deklarationer p.g.a. sina körningar i tjänsten, även ev. mervärdesskattebelopp som ska undantas från beskattningen samt andra avdragsgilla utgifter. Tillhandahållaren kan för att förenkla redovisningen i arbetsgivardeklarationerna ansöka hos sitt skattekontor om ett schablonmässigt kostnadsavdrag med en viss procentsats, med ledning av beräknade genomsnittliga kostnader för förarna. Tillhandahållaren behöver då inte ha individuella uppgifter om förarnas avdragsgilla utgifter.

Förarnas kunder (konsumenterna) bör inte ses som ”utgivare” av ersättning enligt socialavgiftslagen då kunden använder tillhandahållarens applikation för att beställa en bil, få besked om priset och även betalar för körningen direkt till tillhandahållaren. Kunden bör inte anses ha ingått något avtal med den enskilde föraren som kan sägas medföra skyldighet att iaktta reglerna om att betala arbetsgivaravgifter och att lämna kontrolluppgift, dvs. om årets ersättning till en enskild förare skulle uppgå till 1 000 kr. Kunden vet inte vilken ersättning föraren senare får, och den ersättning som kunder betalar är inte skattepliktig för föraren vid betalningen till tillhandahållaren. Kunden får inte heller något fullständigt kvitto eller annan uppgift från föraren med dennes fullständiga namn eller identitetsuppgifter. Förarna saknar även sådan taxiförarlegitimation som ska finnas väl synlig för kunden i bil som används för taxitrafik.

Kontrolluppgifter

Då det anses vara fråga om tjänsteinkomst åligger det tillhandahållaren att lämna kontrolluppgift för arbete utfört i Sverige, skyldigheten gäller alltså även utländsk utbetalare av tjänsteinkomst.

Mervärdesskatt

Marknadsplatserna inom delningsekonomin har som syfte att koppla ihop utförare och konsument. En utförare som säljer varor eller tjänster kan genom marknadsplatsen få kontakt med intresserade konsumenter. De företag som äger marknadsplatserna agerar därigenom i egenskap av förmedlare. Förmedlingen kan vara av två slag, antingen förmedling i annans namn eller i eget namn. Bedömningen om förmedlingen görs i annans namn eller i eget namn ska göras utifrån avtal och andra faktiska omständigheter i det enskilda fallet.

a) Förmedling i annans namn

Det är fråga om förmedling i annans namn om företaget som äger marknadsplatsen endast medverkar till att ett avtal om försäljning av varor eller tjänster kommer till stånd mellan utförare och konsument. Dessa företag är inte part i transaktionen mellan utföraren och konsumenten utan betraktas som en förmedlare i annans namn. Om en ersättning tas ut för förmedlingen (provision) så tas den ut av utföraren men i vissa fall även av konsumenten.

Om förmedlaren är ett företag etablerat i ett annat land än köparen av tjänsten och köparen är en icke beskattningsbar person ska en bedömning göras om förmedlaren har tillhandahållit en förmedlingstjänst eller en elektronisk tjänst. Med elektroniska tjänster avses sådana tjänster som huvudsakligen är automatiserade. Ett sådant företag kan tillämpa reglerna för MOSS-redovisning om köparen av tjänsten inte är en beskattningsbar person. Se vidare avsnitt 4.3.

b) *Förmedling i eget namn*

Det är fråga om förmedling i eget namn om företaget som äger marknadsplatsen går in som part i transaktionen mellan utförare och konsument. Dessa företag agerar då på ett sådant sätt att företaget framstår som konsumentens motpart. Utföraren säljer sin vara eller tjänst till företaget som i sin tur säljer den vidare till en konsument. Skattskyldighet till mervärdesskatt för försäljning av den aktuella tjänsten eller varan ska då bedömas för såväl utföraren som företaget som äger plattformen. Tjänsten eller varan är således omsatt av såväl utföraren som av företaget som äger marknadsplatsen.

Förmedling i eget namn förekommer inte i någon större omfattning bland företag som äger marknadsplatser. En anledning till detta kan vara att dessa företag vill ta en så liten ekonomisk risk som möjligt. Genom att förmedla varor och tjänster i annans namn minskar den risken.

5.2 Samåkning

Med samåkning avses här att kollegor eller grannar samåker till arbetsplatsen och liknande situationer. Det handlar alltså inte om uppdragsinkomster eller i övrigt något förvärvsarbete utan enbart att man delar på resekostnaden. Personerna agerar utifrån att de är privatpersoner och att det inte finns en ekonomisk verksamhet.⁶⁰

I Skatteverkets ställningstagande Avdrag för arbetsresor vid samåkning, som publicerades 2008, anges att samåkande kollegor eller grannar som enbart delar på bensinkostnad och liknande inte ska ta upp sådan ersättning i deklarationen, utan de får i stället dela på avdragsutrymmet under inkomst av tjänst, dvs. 18:50 kr/mil för den som har egen bil. För en anställd som har skattepliktig bilförmån gäller lägre belopp, 6:50 kr/mil för diesel och 9:50 kr/mil för övriga drivmedel. I enlighet med att ingen skattepliktig ersättning anses utgiven ska kontrolluppgift inte lämnas vid sådan samåkning.

Motsvarande bör gälla även om de samåkande inom ramen för delningsekonomin får kontakt via t.ex. mobilapplikation eller nätverk som vänder sig till allmänheten. Detta bör i praktiken innebära att sådant samåkande som får ersättning med högst 18:50 kr/mil etc. av passagerarna inte behöver redovisa ersättningarna i sin deklaration, och de som betalar behöver inte lämna någon kontrolluppgift.

5.3 Uthyrning av möblerade rum

5.3.1 Utförare (uthyrare)

Inkomst av kapital eller näringsverksamhet

Ersättningar när en privatbostadsfastighet, en bostadsrätt som är en privatbostad eller en hyreslägenhet hyrs ut ska tas upp till beskattning inkomstslaget kapital. När det är en fastighet som hyrs ut ska avdrag göras med 20 procent av hyresinkomsten. Om det är en bostadsrätt eller en hyresrätt, som hyrs ut ska i stället den del av avgiften eller hyran som avser den uthyrda delen dras av. Andra utgifter för uthyrningen får inte dras av. I stället ska ett schablonavdrag göras med 40 000 kr per år för varje privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyreslägenhet. Avdragen får inte vara högre än inkomsten. Dessa regler gäller när

⁶⁰ Definitionen av samåkning utreds fn av den statliga utredningen dir 2015:81 (se avsnitt 2.2.1).

bostaden hyrs ut till annan än ägarens eller närståendes arbetsgivare eller handelsbolag⁶¹. Ersättning vid uthyrning av näringsfastighet och näringsbostadsrätt tas upp i inkomstslaget näringsverksamhet och avdrag görs för kostnader i verksamheten⁶².

Frågor har ställts om hur många nätter och hur många bostäder som får hyras ut och om schablonavdraget gäller per bostad och ägarandel. Det finns inte några begränsningar av hur många nätter och bostäder som man ”får” hyra ut. Antalet nätter eller bostäder har ingen självständig betydelse för beskattningen. Avgörande för beskattningen är i huvudsak om bostaden är en privatbostad eller inte. Av betydelse vid den bedömningen är hur ägaren, eller någon närstående, nyttjar bostaden eller har för avsikt att nyttja bostaden. Det räcker med ett eget privat nyttjande under en kortare period under året⁶³. Vid ett större innehav av skilda bostäder kan det av naturliga skäl bli svårt för innehavaren att göra sannolikt att samtliga bostäder innehas för privat nyttjande, med följd att vissa kan komma att klassificeras som tillgång i näringsverksamhet. Om bostaden klassificeras som en privatbostad, ska beskattning ske i kapital, oavsett hur många nätter som är uthyrda och antalet hyresgäster/brukare⁶⁴.

Schablonavdrag medges med 40 000 kr för varje privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyreslägenhet⁶⁵. Schablonavdraget ska fördelas mellan delägarna i förhållandet till var och ens ägarandel i bostaden. Är bostaden att hänföra till näringsverksamhet för den ene delägaren, är avdraget för den andre 40 000 kr. Om bostaden har köpts eller sålts under året ska schablonavdraget justeras med hänsyn till innehavstiden. På en privatbostadsfastighet kan det finnas två eller flera småhus som är privatbostäder. Om flera av dessa hyrs ut kan schablonavdrag göras med 40 000 kr för varje privatbostad⁶⁶.

Skatteverket har i ställningstagande behandlat frågan om förmedlingsavgiften är avdragsgill vid uthyrning av privatbostad genom företag⁶⁷. Storleken av hyresinkomsten som ägaren ska ta upp till beskattning är beroende av om uthyrningen sker direkt till gästerna, eller om uthyrningen får anses ske till företaget som i sin tur hyr ut bostaden till gästerna. Om uthyrningen sker direkt till gästerna ska ägaren ta upp hela det belopp som hyresgästerna betalar i hyra. Då blir det som företaget behåller att se som en utgift för ägaren. En sådan utgift är inte avdragsgill utan den ingår i schablonavdraget då en fysisk person hyr ut privatbostad och hyresrätt. Om företaget kan ses som gästernas hyresvärd, är ägarens hyresinkomst det som företaget betalar till honom eller henne. Är företaget förmedlare och inte hyresvärd är förmedlingsavgiften alltså inte avdragsgill, utan den ingår i schablonavdraget, vid uthyrning av privatbostadsfastighet, privatbostadsrätt eller hyresrätt.

Sedan tidigare förekommer det vidare ett omfattande ”byte” av bostäder. A avstår sin bostad i Sverige till B, mot att B för samma tid t.ex. avstår sin bostad i Frankrike till A. Detta är givetvis en uthyrning som A ska beskattas för och hyresintäkten är då marknadsvärdet av att disponera B:s bostad under två veckor. För bostäder medför dock schablonavdraget med 40 000 kr att det sällan blir aktuellt med någon beskattning. Om det istället rör sig som ”byten” eller ömsesidiga lån av andra tillgångar än bostäder såsom t.ex. verktyg, husvagn, båt och det inte sker i den omfattningen att det kan bli aktuellt att beskatta inkomsten i näring

⁶¹ 42 kap. 30 och 31 §§ IL.

⁶² 13 kap. 1 §, 16 kap. 1 § IL.

⁶³ se RÅ 1998 not 38.

⁶⁴ Ställningstagande 2004-11-29, 131 682054-04/111, ”[Inkomstbeskattning av Bed & Breakfast bedriven i privatbostadsfastighet](#)”.

⁶⁵ 42 kap. 30 § IL.

⁶⁶ Ställningstagande 2013-05-29, 131 362366-13/111, ”[Schablonavdrag vid uthyrning av den egna bostaden \(privatbostad\)](#)”.

⁶⁷ Ställningstagande 2015-11-06, 131 496848-15/111, ”[Uthyrning av privatbostaden genom ett företag](#)”.

tas inkomsten för privatpersoner normalt upp som övrig inkomst av kapital och avdrag görs för de merutgifter som har samband med inkomsten⁶⁸.

Kontrolluppgift för hyresersättning lämnas enbart vid uthyrning av privatbostad eller hyresrätt som sker till den skattskyldiges arbetsgivare⁶⁹.

Mervärdesskatt

Avgörande för bedömningen av om uthyrning av möblerade rum ska anses vara skattepliktig rumsuthyrning i hotellrörelse är innehållet och syftet i verksamheten. Skatteverket anser att två rekvisit ska vara uppfyllda för att det ska vara frågan om skattepliktig rumsuthyrning i hotellrörelse. Skattepliktig rumsuthyrning innefattar

- 1) att uthyrningen avser tillhandahållande av *tillfällig logi* och
- 2) att uthyrningen kommer att *ske inom ramen för en hotellrörelse* eller liknande verksamhet.

Med *tillfällig logi* avses uthyrning för en kortare tid, d.v.s. en uthyrningstid som inte överstiger fyra månader.

Rumsuthyrning i hotellrörelse innebär ett aktivt utnyttjande av egendomen. Skatteverket anser att följande ska vara uppfyllt för att verksamheten ska anses vara en hotellrörelse.

- 1 a) Uthyraren marknadsför tillhandahållandet vanligtvis till dygns – eller veckopris, eller
- 1 b) det finns en reception eller motsvarande och uthyraren erbjuder för hotellrörelser typiska tjänster.
- 2) Utöver detta ska verksamheten inte vara av obetydlig omfattning.

Om en privatbostad eller en bostad som innehåser med hyresrätt hyrs ut bör det särskilt övervägas om uthyrningen bedrivs på ett sådant sätt att den kan anses utgöra hotellrörelse. Vid bedömningen bör beaktas hur lång tid det möblerade rummet sammanlagt är uthyrt samt hur stor omsättningen är. Skatteverket anser att en hotellrörelse bedrivs när uthyrningstiden överstiger sammanlagt 16 veckor och omsättningen överstiger 50 000 kronor.

Om verksamheten är så omfattande att det är fråga om skattepliktig rumsuthyrning i hotellrörelse får utföraren också anses vara en beskattningsbar person.

Om uthyrningen inte sker inom ramen för en hotellrörelse är det frågan om skattefri upplåtelse av fastighet⁷⁰. Bedömningen av om utföraren är en beskattningsbar person eller inte är i sådant fall av mindre betydelse.

5.3.2 Tillhandahållaren av marknadsplatsen

Mervärdesskatt

Uthyrning av tillfällig bostad kan ske med hjälp av en förmedlare (tillhandahållare av marknadsplatsen), t.ex. genom annonsering på förmedlarens webbplats. Förmedlaren kan agera på två sätt.

⁶⁸ 42 kap. 1 § II.

⁶⁹ 22 kap 4 § SFL.

⁷⁰ Skatteverkets ställningstagande 2015-12-18, dnr [131.675099-15/111](#).

1. Förmedlaren kan medverka till att ett avtal sluts mellan ägaren och gästen. För den genomsnittlige gästen framstår ägaren som gästens motpart. Det är fråga om förmedling i annans namn.

2. Förmedlaren kan agera på ett sådant sätt att det för den genomsnittlige gästen framstår som att det är förmedlaren som är gästens motpart. Det är fråga om förmedling i eget namn.

Vid förmedling i annans namn av uthyrning av tillfällig bostad är förmedlarens provision en ersättning för den tjänst som förmedlaren tillhandahåller ägaren. I avsnitt 4.3.2 redogörs för beskattningsland för förmedlingstjänster respektive elektroniska tjänster.

Vid förmedling i eget namn anses uthyrningen omsatt både av ägaren och av förmedlaren. Hela det belopp som gästen betalar till förmedlaren är en ersättning för den uthyrningstjänst som förmedlaren tillhandahåller gästen.⁷¹

5.4 Mikrolån

Mikrolån (gräsrotsfinansiering) kan vara en form av lån för att stödja småföretagsamhet i tredje världen, ofta av kvinnor, som exempelvis kan köpa en symaskin och starta en affärsverksamhet. Dessa har uppmärksammats sedan Muhammad Yunus och Grameen Bank i Bangladesh fick Nobels fredspris 2006. I frågor om mikrolån som svenskar har gett och där Skatteverket har svarat på frågor, har det handlat om hur ränteintäkt, avräkning för utländsk skatt, valutakursvinst/förlust och kapitalförlust ska behandlas i deklarationen för de privatpersoner som lånat ut pengar.

Skatteverkets uppfattning är att årsränta på sammanlagt 100 kr och mer är skattepliktig medan en årsränta som understiger 100 kr normalt är skattefri. Avräkning för utländsk skatt kan aktualiseras från den svenska skatt som tas ut på inkomsten. Valutakursvinst är skattepliktig och valutakursförlust är avdragsgill i deklaration. Om utlåningen främst har karaktär av välgörenhet anser Skatteverket att en kapitalförlust på fordran får ses som en personlig levnadskostnad som inte är avdragsgill. Kontrolluppgiftsskyldighet är inte aktuell om det inte rör sig om lån till svenskt företag.

5.5 Person till person- lån

Inkomstskatt

Lån mellan person till person förmedlas av företag (tillhandahållare) som tillhandahåller en webbaserad plattform som gör det möjligt för användare att låna och låna ut pengar. Den som vill låna eller låna ut via tillhandahållaren registrerar vanligtvis ett konto där. Tillhandahållaren agerar mellanhand, som kreditförmedlare, mellan låntagare och långgivare (användarna). Ofta handlar det om mindre lån mellan 500 – 10 000 kronor. Beloppen förmedlas mellan privatpersoner via konton (som ibland benämns klientmedelskonton) som företaget har.

För privatpersoner som lånar ut (utförare) sker beskattning för löpande kapitalinkomst d.v.s. räntan när den kan disponeras. Ränta på konto anses kunna disponeras när den tillgodoräknas på långgivarens (utförarens) konto⁷². Räntan ska tas upp till beskattning vid denna tidpunkt. Att beloppet inte faktiskt betalas ut påverkar inte beskattningstidpunkten. Om flera ränteinkomster tillgodoräknas under ett år är det den sammanlagda bruttosumma som långgivaren ska ta upp till beskattning. Tillhandahållaren redovisar inkomstränta och

⁷¹ Skatteverkets ställningstagande 2015-10-20, dnr [131 554166-15/111](#).

⁷² 41 kap. 8 § II.

utgiftsränta på kontrolluppgift⁷³. Skatteavdrag på inkomstränta görs löpande under inkomståret vid varje tillfälle då räntan tillgodoräknas⁷⁴.

I de fall ett lån skrivs av eller då enbart delar av fordringsbeloppet återbetalas uppstår en kreditförlust för långivaren. Långivaren har en fordran på låntagaren och den är en fordringsrätt⁷⁵. Avdrag för förluster på dessa fordringar får göras när fordran avyttrats och förlusten är definitiv⁷⁶. Låntagaren får dra av kostnaden för räntan när han har betalat denna⁷⁷.

Om finansiären istället förvärvar aktier eller andelar i företaget sker beskattning enligt skattereglerna för aktier och andelar.

Mervärdesskatt

Vid lån mellan person till person lånar en person (utförare) ut medel till en annan person (konsument). När någon lånar många små belopp från många olika utförare mot löfte att återbeta beloppet senare kan utförarna få ränta. Räntan som utföraren får medför inte skattskyldighet för mervärdesskatt eftersom omsättningen är undantagen från skatteplikt⁷⁸.

Bokförings- och dokumentationsskyldighet

En prövning måste göras i varje enskilt fall för att bedöma om bokföringsskyldighet för utföraren föreligger eller inte, se avsnitt 4.5 ovan. Även om bokföringsskyldighet inte föreligger, finns det för beskattningen en generell dokumentationsskyldighet i 39 kap. 3 § SFL.

5.6 Finansiering av egna projekt

Inkomstskatt

Även inom området gräsrotsfinansiering kan beskattning under tjänst komma i fråga. Det kan handla om någon som i enstaka fall eller i mindre omfattning, dvs. utan att bedriva näringsverksamhet, utför någon prestation i utbyte mot ersättningar från olika givare (belöningsbaserad donation). Det kan som exempel vara någon som får ersättning för ett bestämt syfte att bedriva forskning, skriva en bok eller artiklar i ett visst ämne. Som jämförelse kan nämnas en gammal form av gräsrotsfinansiering som i detta fall kan liknas vid donation, när gatumusikanter får kontanta ersättningar för sitt musicerande av förbipasserande. Sådan inkomst är principiellt skattepliktig då ersättning lämnas för en utförd prestation, till skillnad från skattefria gåvor (donationer) som lämnas till tiggare, och motsvarande gränsdragning bör gälla liknande insamlingar som sker på internet. En skillnad som underlättar både redovisning och kontroll är att insamlingar via internet eller betaltjänster som Swish normalt finns registrerade, till skillnad från kontanta insamlingar. Krav på kontrolluppgifter föreligger enbart om ersättningen från en privatperson (ej näringsidkare) överstiger 1 000 kr på ett år till samma person. Beskattningen grundas således huvudsakligen på egenrapportering.

Mervärdesskatt

Vid finansiering av utvecklingsprojekt ger finansiärerna (konsumenterna) ett visst belopp mot löfte från det företag eller den person som söker finansiering (utföraren) att exempelvis

⁷³ enligt bestämmelserna i 17 och 18 kap. SFL.

⁷⁴ 10 kap. 2 § SFL.

⁷⁵ 48 kap. 3 § IL.

⁷⁶ 44 kap. 26 § IL.

⁷⁷ 41 kap. 9 § IL.

⁷⁸ 3 kap. 9 § ML. Se även Skatteverkets ställningstagande 2016-01-25, dnr [131.23895-16/111](#).

få ett eller flera exemplar av den produkt som utvecklats eller någon annan villkorad motprestation som har ett eget värde för finansören.

Om konsumenterna får villkorade motprestationer i form av varor eller tjänster från utföraren så kan det vara en omsättning för utföraren. Det gäller under förutsättning att det finns en direkt koppling mellan leveransen av varan eller tillhandahållandet av tjänsten och den ersättningen som betalats in.

Finansiering av olika utvecklingsprojekt kan således medföra skattskyldighet för mervärdesskatt. Det gäller under förutsättning att utföraren är en beskattningsbar person och att varan eller tjänsten inte omfattas av något av de särskilda undantagen från skatteplikt.

Det företag som äger marknadsplatsen tillhandahåller elektroniska tjänster under förutsättning att detta företag enbart tillhandahåller en teknisk automatiserad tjänst för att parterna ska komma i kontakt med varandra där företaget som tillhandahåller marknadsplatsen inte självt är part i de finansiella transaktionerna⁷⁹.

5.7 Uthyrning av bil genom bilpool

Det förekommer att företag hyr ut bilar som ägs av privatpersoner. Privatpersonen som äger bil kan ansluta sig till applikationen och när de själva inte behöver bilen kan de göra den tillgänglig för uthyrning. När de har gjort bilen tillgänglig för uthyrning på applikationen kan kunder se att bilen är tillgänglig för uthyrning och sedan hämta/hyra bilen.

Hur avtalen skrivs kan variera, men i ett fall sluter konsumenten som hyr bilen hyresavtal med företaget (tillhandahållaren), inte privatpersonen. Bolaget står för den eventuella finansiella risken (om kunden inte betalar) och de förmedlar även försäkring. Privatpersonerna som äger bilarna utför alltså ingen tjänst, utan ställer endast deras bilar till förfogande när de själva önskar. Kunden betalar till bolaget för att hyra bilen. Privatpersonen får ersättning från bolaget för biluthyrningen. Här rör det sig således om en företag till konsumenttransaktion och inte om en person till person. Tillhandahållaren blir både tillhandahållare och utförare i förhållande till konsumenten, medan den som lånar ut bilen blir utförare i förhållande till tillhandahållaren, men inte motpart till konsumenten.

Uthyrning av privat egendom, som inte sker i den omfattningen att det kan bli aktuellt att beskatta i näring, beskattas i inkomstslaget kapital. Inkomster på grund av innehav av tillgångar tas upp i inkomstslaget kapital och avdrag medges för utgifter för att förvärva dessa inkomster⁸⁰. Utgångspunkten vid korttidsuthyrning är att egendomen är anskaffad för privat bruk. Avdrag medges därför inte för fasta kostnader, såsom försäkring och normal värdeminskning, som ägaren skulle ha haft oavsett egendomen hyrts ut eller inte. Avdragsrätten vid korttidsuthyrning omfattar således merkostnader som uppkommit på grund av uthyrningen. Har det skett en ökad förslitning p.g.a. av uthyrningen kan även förslitningsavdrag medges men det är dock upp till den skattskyldige att det verkligen är frågan om en ökad förslitning p.g.a. uthyrningen. Ersättningen för uthyrningen ska inte redovisas på kontrolluppgift.

⁷⁹ Skatteverkets ställningstagande 2016-01-25, dnr [131 23895-16/111](#).

⁸⁰ 42 kap. 1 § II.

5.8 Byte av tjänster

Inkomstskatt

Byte av tjänster kan ske i en mängd olika varianter, både direkt mellan två personer eller organiserat i en förening eller någon form av nätverk. Huvudregeln är att ersättning för utförda tjänster är skattepliktig intäkt, primärt som intäkt av tjänst såvida inte näringsverksamhet bedrivs. Detta gäller oavsett i vilken form ersättningen ges ut, kontant eller i form av varor eller andra tjänster i utbyte.

Skatteverket har tagit ställning till hur byte av tjänster i form av s.k. bytesring ska hanteras skattemässigt. Företeelsen bytesringar föranledde frågor och ett ställningstagande år 2009, [Beskattning av medlem i bytesring](#). Inom sådana nätverk kan medlemmarna byta tjänster med varandra, där utfört arbete ger utföraren vissa poäng som sedan kan växlas in mot att få ett annat arbete utfört. I sådana situationer uppkommer frågor om vid vilken tidpunkt skatteplikt uppkommer för respektive medlem, hur förmånerna av utförda tjänster ska värderas, om kontrolluppgifter ska lämnas sinsemellan av medlemmarna och hur redovisning ska ske i inkomstdeklarationen. Frågorna blir ytterligare komplexa om poäng för utförda tjänster kan bytas även mot produkter eller bidrag till välgörenhet. Det är oklart i vilken mån sådana bytesringar förekommer, men principerna bör gälla generellt vid byte av tjänster under liknande förhållanden.

Byte av tjänster kan också ske mellan näringsidkare och är precis som i person till person skattepliktiga intäkter med motsvarande avdrag för kostnaden förknippad med intäkten. Marknadsvärdet ligger till grund för bedömningen av intäktens storlek, och intäkten ska bokföras till marknadsvärdet.

Mervärdesskatt

Vid en bytestransaktion mellan två parter som ömsesidigt byter varor eller tjänster ska mervärdesskattekonsekvenserna bedömas för varje part för sig. Det ska för varje part bedömas om denne är skyldig att betala mervärdesskatt genom att omsätta en skattepliktig vara eller tjänst inom landet i egenskap av beskattningsbar person.

När en vara byts mot en tjänst utgör tjänsten ersättning för varan vid bedömning av överlåtelsen av varan medan varan utgör ersättning för tjänsten vid bedömning av överlåtelsen av tjänsten.

I dessa fall anges normalt inte något pris i kronor eller någon annan valuta varför det kan vara svårt att fastställa ett beskattningsunderlag i det fall omsättningen medför skattskyldighet till mervärdesskatt. Ersättningen är ett subjektivt värde som baserar sig på den verkliga ersättning som erhållits och inte på ett uppskattat värde som fastställs enligt objektiva kriterier⁸¹.

Bokföring- och dokumentationsskyldighet

En prövning måste göras i varje enskilt fall för att bedöma om bokföringsskyldighet föreligger eller inte, se avsnitt 4.5 ovan. Även om bokföringsskyldighet inte föreligger, finns det för beskattningen en generell dokumentationsskyldighet i 39 kap. 3 § SFL.

⁸¹ Skatteverkets ställningstagande 2008-05-05, dnr [131 259998-08/111](#).

5.9 Analys av tillämpningen av gällande rätt

Vad blir konsekvenserna av tillämpningen av dagens regler och leder de till en neutral beskattning mellan aktörer inom samma bransch oavsett om de verkar inom delningsekonomin eller inte?

Frågan hur de som säljer eller byter olika tjänster inom delningsekonomin ska beskattas är inte helt enkel att svara på. Beskattningen beror på hur avtalen ser ut och andra faktiska omständigheter. Avtalen mellan de företag som står bakom de digitala plattformarna och deras utförare respektive konsument kan se olika ut. Det betyder att en bedömning måste göras i varje enskilt fall.

De som säljer eller byter tjänster med andra personer (person till person) befinner sig i många fall i en gråzon när det gäller att bedöma om de säljer dessa tjänster i egenskap av privatperson eller i egenskap av företagare. Bedömningen kan leda till att en utförare ska anses som privatperson i inkomstskattehänseende, men som företagare i mervärdesskattehänseende. Inkomstskattelagen och mervärdesskattelagen är skilda regelverk där bedömningen av en persons skattestatus kan bli olika. Ett exempel på detta är utförarna som i sin privata bil kör folk mot betalning. Det är därmed komplexa och svåra bedömningar för en privatperson att göra.

Det kan mot bakgrund av ovan vara svårt för de som säljer eller byter tjänster att veta om och i så fall hur de ska beskattas för sin verksamhet. Det kan antas att personer som t.ex. börjar hyra ut sin möblerade bostad inte besöker Skatteverkets webbsida för att informera sig om hur de ska beskattas. Skatteverket måste därför använda sig av andra informationskanaler än webbsidan för att det ska bli lätt för dessa personer att göra rätt från början.

Vid t.ex. uthyrning av privatbostadsfastighet medför schablonavdraget att beskattning sker först om ersättningen överstiger 50 000 kr. Om en möblerad privatbostad eller en bostad som innehas med hyresrätt hyrs ut för kort tid under former som motsvarar hotellrörelse blir uthyrningen mervärdesskattepliktig om uthyrningen omfattar sammanlagt mer än 16 veckor under ett år och om omsättningen överstiger 50 000 kr. Om uthyrningen sker mellan privatpersoner finns inget krav på att lämna kontrolluppgift för hyresersättningen då kontrolluppgift enbart lämnas vid uthyrning till arbetsgivare.

Vid de mer ideellt baserade transaktionsformerna byte, delning och gåva är det lätt att tro att detta generellt inte är skattepliktig inkomst. Ren gåva och lån utan motprestationer är skattebefriade, men så fort det förekommer en motprestation anses en ersättning ha utgått på grund av prestationen och skatteplikt uppstår. Kraven på motprestationen är ganska lågt ställda och behöver inte utgöras av pengar. Problemet vid dessa transaktioner är att det inte lämnas kontrolluppgifter och att värdet på motprestationen kan vara svår att uppskatta i de fall det inte handlar om kontanta ersättningar.

Sammanfattningsvis kan de befintliga skattereglerna anses vara neutrala vid tillämpning på transaktioner mellan delningsekonomin aktörer. De skillnader som existerar mellan aktörer, inkomstslag, företagsformer etc. är desamma som mellan andra aktörer vilka inte är verksamma inom delningsekonomin. Generellt finns det dock många person till person-transaktioner som ska beskattas i inkomstslaget kapital, tjänst eller hobby som idag inte medför en kontrolluppgiftsskyldighet. Detta är inte ett typiskt problem för delningsekonomin, men risken är, om dessa transaktioner ökar i takt med att delningsekonomin ökar, att det kan bli svårt för Skatteverket att få information om att transaktionen ens ägt rum. Bristen på kontrolluppgifter ställer krav på att aktörerna tar upp

inkomsterna i sin deklaration för att beskattning ska bli aktuellt. Hur detta påverkar skattesystemet se avsnitt 7.1

6 Skattefelsmodellen och skatteinformationskartan

Kapitlet beskriver skattefelsmodellen och skatteinformationskartan. I kapitlet beskrivs även hur delningsekonomin påverkar skatteinformationen och Skatteverkets behov av tillförligt underlag för beskattningen.

6.1 Skattefelsmodellen

Skattefelsmodellen är en teoretisk modell som utvecklats inom Skatteverket. Modellen används bl.a. för att visa på hur Skatteverkets åtgärder påverkar skattefelet. Med skattefelet avses skillnaden mellan den skatt som fastställts och den som borde ha fastställts om alla redovisat rätt. Skattefelsmodellen beskriver också mekanismerna bakom skattefelet i termer av följande fem *skattefelsfaktorer*:

- Förutsättningar att göra rätt
- Felutrymme
- Upplevd upptäcktsrisk
- Motivation
- Social tillit

Tre av skattefelsfaktorerna – *förutsättningar att göra rätt*, *felutrymme* och *upplevd upptäcktsrisk* – utgår från den enskilde i egenskap av skattebetalare. Dessa tre faktorer har Skatteverket en förhållandevis stor påverkan på. Skattebetalarens förutsättningar att göra rätt påverkas både av komplexiteten i regelverket och av det stöd skattebetalarna får för att hantera den. Genom att tillhandahålla information, vägledning och enkla system för uppgiftslämnande kan Skatteverket underlätta för skattebetalarna.

Med *felutrymme* avses det tekniska utrymme som finns att redovisa fel skatt. Det styrs bland annat av hur mycket information Skatteverket har från andra än skattebetalaren själv så att underlag för beskattning kan förfyllas i deklarationerna. Graden av information som säkrar tillförlitligheten i lämnade uppgifter i deklarationer beskrivs i skatteinformationskartan nedan i avsnitt 6.2. Felutrymmet bestäms även av lagar och regler som Skatteverket kan bidra till att få till stånd.

Med *upplevd upptäcktsrisk* avses skattebetalarens uppfattning om Skatteverkets förmåga att upptäcka de fel som görs och om konsekvenserna av upptäckt för den enskilde. Flera olika typer av åtgärder påverkar den upplevda upptäcktsrisken, bland annat Skatteverkets genomförda kontroller och det medarbetet som bidrar till att kontrollerna blir kända. Även tillgången till kontrolluppgifter och kontrollverktyg såsom krav på kassaregister och personalliggare bidrar till att öka den upplevda upptäcktsrisken.

De två andra faktorerna – *social tillit* och *motivation* – speglar den enskildes tillit till samhällets institutioner i vid mening och vilja att bidra till finansieringen av de offentliga verksamheterna i samhället. Båda dessa faktorer påverkas av många fenomen utanför Skatteverkets kontroll såsom kvaliteten i samhällets olika institutioner (offentliga och privata), allmänna normer i samhället, skattereglernas utformning och hur skatteintäkterna används. I viss mån påverkas de emellertid också av hur väl Skatteverket sköter sina uppgifter både när det gäller att underlätta för den enskilde att göra rätt och att säkerställa att

alla betalar rätt skatt. Även åtgärder som vidtas i syfte att öka förtroendet för Skatteverket bidrar till skattefelsmålet genom skattefelsfaktorn social tillit.

De åtgärder Skatteverket kan vidta i syfte att minimera skattefelet delas i modellen in i fyra kategorier:

- Vägledning
- Strukturutveckling
- Attitydpåverkan
- Kontroll

Genom att informera och på andra sätt *vägleda* skattebetalarna påverkar Skatteverket skattebetalarens förutsättningar att göra rätt genom t.ex. information på webben, broschyrer, företagsträffar och rättslig vägledning.

Med *strukturutvecklingsåtgärder* avses olika insatser för att skapa och utveckla befintliga system och strukturer för information och uppgiftslämning t.ex. genom förtryckning i deklarationer, att elektroniskt kunna lämna och hämta information samt att deklarerat elektroniskt. Strukturutvecklingsåtgärder består också av det arbete som görs för att få till stånd förändringar i regelverk och system som kan bidra till att minska felutrymmet (t.ex. öka möjligheterna att förelägga tredje man om att lämna uppgifter) och öka den upplevda upptäcktsrisken genom t.ex. kassaregister och personalliggarkontroller.

Attitydpåverkande åtgärder kan bestå av aktiviteter inriktade på att informera om att kontroller förekommer, exempelvis genom media eller i kontakter med branschorganisationer. Genom att upplysa om hur man lyckas motverka och förhindra skattefusk och underlätta för dem som vill göra rätt påverkas också individens sociala tillit.

Kontrollåtgärder handlar om att upptäcka och förhindra fel. Förutom den direkta effekten på skattefelet som uppstår när ett fel upptäcks och korrigeras kan kontrollåtgärder påverka skattefelet genom att öka den upplevda upptäcktsrisken. I många fall kan kontrollåtgärder också öka skattebetalarnas förutsättningar att göra rätt.

Genom att tydliggöra samspelet mellan Skatteverkets agerande och faktorer i omvärlden beskriver modellen förutsättningarna för Skatteverkets uppdrag att ta in den beslutade skatten med så litet skattefel som möjligt. Uppgiften att minimera skattefelet förutsätter att Skatteverket riktar resurserna mot de områden där de största riskerna mot målet finns.

6.2 Skatteinformationskartan och tillgången till information

Skatteinformationskartan (se figur 7 nedan) visar i vilken utsträckning Skatteverket har tillgång till information för fastställande och kontroll av respektive skatt, utöver de uppgifter som skattebetalaren själv rapporterar. Skatteinformationskartan omfattar endast de skatter som fastställs, inte de som inte fastställs (skattefelet). Tillgången till information för beskattningen påverkar graden av medverkan från skattebetalaren och tillförlitligheten i underlaget för beskattningen.⁸² Sambandet mellan tillgången till informationen och hur den påverkar skattefelsfaktorerna kan beskrivas enligt följande.

- Om Skatteverket har fullständig information om beskattningsunderlaget saknas utrymme för fel (felutrymmet blir lågt eller inget).

⁸² Skattefelets utveckling 2007-2012, sida 21-22.

- Ju bättre information Skatteverket har för bedömningen av lämnat underlag, för beskattning, desto effektivare kontroller kan utföras och desto starkare incitament finns för att lämna ett korrekt beskattningsunderlag (upplevd upptäcktsrisk).
- Ju mer information Skatteverket kan förtrycka på deklarationsblanketterna, desto lättare för skattebetalaren att göra rätt från början (förutsättningarna att göra rätt).

Skatteinformationskartan är uppdelad i informationsnivåer(1-8) som visar *vilken grad skatteintäkterna kunnat fastställas och kontrolleras med stöd av uppgifter från andra källor än skattebetalaren*. Utifrån beskrivningen ovan så går det att konstatera att ju mer information Skatteverket har om beskattningsunderlagen, desto mindre blir utrymmet för fel och desto lättare blir det för skattebetalaren att deklarerat rätt.

Figur7: Skatteinformationskartan

		Informationsnivå	
Tillräcklig information finns för att fastställa skatteunderlag	}	8	Tillräcklig information för fastställande av skatt finns där risken för fel i underlaget är i princip obefintligt
		7	Tillräcklig information för fastställande av skatt finns men en viss risk för fel föreligger, vilket medför att behov av kontroller av informationslämnaren kan finnas
		6	Information finns för fastställande av del av beskattningsunderlaget
Ej tillräcklig information för att fastställa skatteunderlag	}	5	Kortperiodiska kontroller* kan göras och det finns informationssystem vid beskattningskällan
		4	Kortperiodiska kontroller* kan göras och det finns en beskattningskedja
		3	Kortperiodiska kontroller* kan göras
		2	Informationssystem finns vid beskattningskällan
		1	Beskattningen vilar helt på egenrapportering

För de två högsta informationsnivåerna (7-8) har Skatteverket tillräcklig skatteinformation för att fastställa ett korrekt beskattningsunderlag utan att skattebetalaren lämnar någon egen information. Här finns i stället fullständiga uppgifter från tredje part, som kan förtryckas i deklARATIONEN. För skatter i informationsnivåerna 1-6 har Skatteverket inte tillräcklig skatteinformation för att fastställa ett korrekt beskattningsunderlag. Detta underlag måste därför kompletteras med underlag lämnade av skattebetalaren själv eller av en annan part eller källa. För de skatter där det finns viss skatteinformation (informationsnivåerna 2-6) har informationen istället betydelse som ett underlag för Skatteverket att bedöma rimligheten i de beskattningsunderlag som lämnas av skattebetalarna. En bedömning som sedan används för eventuella kontroller av lämnade underlag. Genom att utgöra en viktig komponent i Skatteverkets kontroller utgör skatteinformationen i sig ett incitament för skattebetalarna att lämna ett korrekt underlag för sin beskattning.

För att kunna fastställa korrekt skatt med stöd av andra källor har Skatteverket enligt lag en omfattande rätt att hämta in nödvändig information för beskattningsverksamheten. Den vanligaste och säkraste informationen är som nämnts den årliga inrapporteringen av kontrolluppgifter för bl.a. utbetalade arbetsinkomster eller kapitalinkomster som kan

förifyllas i deklARATIONEN. I övrigt kan information inhämtas av skattehandläggarna genom skatterevision, revision av en uppgiftslämnare till företaget (tredjeman) eller med ett föreläggande till tredje man med uppmaning att lämna ut uppgifter för beskattningsverksamheten. När det gäller uppgifter som finns hos uppgiftslämnare i annat land har Skatteverket emellertid inte rätt att förelägga om uppgifter utan måste begära handräckning från det andra landet under förutsättning att vi har ett informationsutbytesavtal med det landet. Sverige får även spontana kontrolluppgifter från andra länder, som kan ligga till grund för kontroll och beskattning.

Information till grund för beskattningen (eller för bedömningen av rimligheten i lämnade uppgifter) kan även inhämtas via olika tekniska system där företagaren eller tredje man själv på mer eller mindre automatisk väg rapporterat in uppgifter i systemet. Det gäller t.ex. kassaregisterkraven inom kontanthandeln och personalliggare inom restaurang-, frisör-, tvätteri- och nu senast byggbranschen. 2017 införs liknande krav för taxibranschen i och med införandet av krav på överföring av taxameterdata till redovisningscentraler för taxi i syfte att underlätta Skatteverkets skatte- och avgiftskontroller. I och med införande av redovisningscentraler kommer Skatteverkets kontroller kunna bli mer neutrala och likvärdiga mellan olika typer av aktörer inom den traditionella taxibranschen. Frågan om hur aktörer som får körningar via mobilapplikationer och som inte har taxameter kan omfattas av en liknande kontroll utreds bland annat inom det nämnda taxiutredningsuppdraget (se avsnitt 2.2.1).

Inom mervärdesskatteområdet ska under vissa förutsättningar beskattningsbara personer som säljer varor eller tjänster till andra beskattningsbara personer i ett annat EU-land rapportera omsättningen i en periodisk sammanställning i det s.k. VIES-systemet⁸³ som alla skattemyndigheter inom EU har tillgång till. Omsättning av elektroniska tjänster, telekommunikationstjänster eller sändningstjänster kan under vissa förutsättningar rapporteras av säljaren via den frivilliga e-tjänsten MOSS.⁸⁴

Som följer av analysen i avsnitt 5.9 medför person till person transaktioner inom delningsekonomin att Skatteverket inte kommer att få in kontrolluppgifter. De transaktioner som förutspås att öka är just denna typ av transaktionsform. Informationsnivån för dessa transaktioner där kontrolluppgift inte lämnas är låg (1-2), och risken är stor för att det påverkar graden av medverkan från skattebetalaren och därmed försvåras även kontrollen.

Låg informationsnivå gäller även de situationer där det för tillhandahållaren råder oklarheter om det föreligger ett anställningsliknade förhållande mellan tillhandahållaren och utföraren, eller om tillhandahållaren är att betrakta som en förmedlare (se avsnitt 5.1). Då finns risk för att tillhandahållaren inte lämnar kontrolluppgifter till Skatteverket på utbetalda arbetsinkomster. Om tillhandahållaren finns utomlands ökar risken för att inte få in kontrolluppgifter då det kan råda brist på kunskap om de svenska skattereglerna. En analys av hur detta påverkar skattefelet kommer i avsnitt 7.1.5.

⁸³ Value added tax information exchange system

⁸⁴ Mini One Stop Shop

7 Hur påverkas skattesystemet av delningsekonomin

7.1 Påverkan på skatteintäkterna

Med utgångspunkt från den rättsliga tillämpningen av befintliga skatteregler på de olika aktörerna inom delningsekonomin kommer Skatteverket att analysera effekten av tillämpningen för skatteintäkterna och utgår från de exempel på skattebedömningar som beskrivs i avsnitt 5.1.

Den centrala frågan är hur skatteintäkterna påverkas av delningsekonomin med nuvarande omfattning och regelverk. I ett vidare perspektiv kan frågan utökas till betydelse och påverkan på skatteintäkterna över tid om delningsekonomin ökar i omfattning och vid beaktande av dynamiska effekter.

Analysen kommer att utgå ifrån ett teoretiskt resonemang om hur delningsekonomin påverkar skatteintäkterna. För att kunna beräkna effekterna av delningsekonomin så kommer analysen att jämföra nuläget och det traditionella sättet att handla tjänster med delningsekonomin och vilka skatter som betalas vid respektive transaktion.

Påverkan på skatteintäkterna analyseras i första hand på kort sikt. Påverkan på längre sikt berörs i ett mer teoretiskt avsnitt och fördjupas i rapporten som lämnas i oktober.

7.1.1 Metod

För att uppskatta skatteeffekterna har följande moment använts för rapportens första del:

1. Skatteeffekter på mikronivå utifrån en persontransport mellan företag och person samt mellan person och person utifrån gällande rätt.
2. Skatteeffekter på makronivå utifrån delningsekonomin mellan företag och personer samt mellan person och person utifrån gällande rätt samt antagande om att en transaktion mellan företag och person ersätts av en transaktion mellan personer. Antagandet utgår från att inga andra mekanismer i ekonomin påverkas, exempelvis undanträngning, substitution eller förändringar i det totala utbudet och efterfrågan av tjänsten.
3. Koppling till skattefelsmodellen samt skatteinformationskartan.

7.1.2 Hur delningsekonomin påverkar – ett teoretiskt resonemang

Hur påverkar delningsekonomin skatteintäkterna? Vilka blir följderna om delningsekonomin utökas? Är det så att skatteintäkterna kommer att minska eller kommer våra samlade tillgångar att utnyttjas så mycket mera än idag att skatteintäkterna kommer att öka?

För analys på längre sikt krävs mer faktaunderlag och ett utökat resonemang om effekter på samhällsekonomin. På lång sikt behöver aktörernas olika beteenden och funktionssätt belysas. Följande variabler behöver inkluderas; hur påverkas utbud och efterfrågan i ekonomin, substitutionseffekter, priskänslighet och priselasticitet. Även en mer heltäckande bild av branscher som kan påverkas i större omfattning av delningsekonomin behöver belysas.

Detta långsiktiga resonemang är svårt att förutse och är inte något som Skatteverket har kunnat analysera i denna rapport.

7.1.3 Skatteeffekter på mikronivå

Beräkning av skatteeffekter utgår ifrån en persontransport mellan ett företag och en privatperson samt mellan två privatpersoner utifrån gällande rätt.

I exemplet nedan genomförs en persontransport för 100 kronor inklusive mervärdesskatt. Vidare utgår Skatteverket från att hushållen spenderar en fast summa av sin disponibla inkomst till persontransporter. Här förutsätts att priset i genomsnitt är lägre med person till person transport, därmed varierar den körda sträckan utifrån det valda alternativet. I ett vidare perspektiv får det effekt på branschens företagstock, prisnivå, efterfrågan och utbud. Dessa dynamiska effekter analyseras inte i rapporten.

Följande alternativ finns för persontransporten:

- Person till Person, där utföraren är en beskattningsbar person och momsredovisningsskyldig.
- Person till Person, där utföraren är en icke beskattningsbar person
- Företag till Person, där utföraren är egenföretagare och beskattningsbar person

Ytterligare en aktör som har koppling till delningsekonomin ingår i alternativ a och b:

- Bolaget som tillhandahåller applikation för matchning mellan personer. Bolaget får provision för tjänsten och kan vara svenskt eller utländskt registrerat med eller utan fast driftställe i Sverige.

Övriga förutsättningar:

- Genomsnittlig inkomstskattesats: 29 procent
- Egenavgifter: 28,97 procent
- Arbetsgivaravgifter 31,42 procent
- Avdrag för egenföretagaren: 50 kr/mil (körsträckan enbart 0,5 mil)
- Avdrag för kostnader hänförliga till bilen 18,50 kr per mil, i praktiken kan kostnaderna vara högre och alla är inte avdragsgilla.
- Provision för aktör A och B till tillhandahållaren: 20 procent
- Provision för aktör C till beställningscentral: 3 procent
- Om mervärdesskatt ska redovisas på transporter ska inkomst av tjänst minskas med motsvarande belopp
- Bolagets avdrag från socialavgifterna för aktör A och B för kostnader som anställd haft: 30 procent
- Exemplet bortser från att socialavgifter är avdragsgilla mot bolagets inkomster.

Tabell 1 Skatteeffekter för persontransport

Aktör	Pris	Inkomst	Provision	Moms	Avdrag	Inkomstskatt	Sociala avgifter	Total skatt i Sverige	Andel skatt (%)
A. Privatperson inkomstskatt	100	80	20	5,66	18,50/mil	16,19	Bolaget	21,85	27
Beskattningsbar person moms									
B. Privatperson inkomstskatt	100	80	20	0	18,50/mil	17,83	Bolaget	17,83	22
Icke beskattningsbar person moms									
C. Egen företagare inkomstskatt	100	97	3	5,66	50/mil	20,88	19,21	45,75	47
Beskattningsbar person moms									
D. Bolaget inom delningsekonomin									
I Sverige		20		4,00	30%	4,40	17,59	25,99	26
I Utlandet		20		Köparen	30%	0	17,59	17,59	18

Källa: Skatteverkets egna beräkningar utifrån gällande rätt

Skatteeffekt på olika skatteslag

För en transport mellan person till person påverkas skatteberäkningen om utföraren är en beskattningsbar person eller inte. I det första fallet uppgår den totala skatten för den aktuella transaktionen till 21,85 kronor. För en icke beskattningsbar person är beloppet knappt 18 kronor, 17,83. Det ger för utföraren av persontransporten en skattesats på 27 respektive 22 procent. Egenföretagaren har en högre skattesats på 47 procent. Det som tillkommer är framför allt egenavgifter som motsvarar socialavgifterna.

Bolaget som i exemplet tillhandahåller delningstjänsten får inkomster i form av provision. Förutom bolagsskatt och mervärdesskatt på provisionsintäkten står bolaget även för betalning av sociala avgifter. Bolaget beskattas med totalt 25,99 kronor. Ett utländskt bolag ska likaså beskattas i Sverige för sociala avgifter. Däremot betalas ingen bolagsskatt om ett fast driftsställe saknas i Sverige.

Provision till tillhandahållaren

En direkt avvikelse i beskattningen är att en provision till en tillhandahållare kan förekomma i person till person transaktioner. En egen företagare kan vara ansluten till en beställningscentral och i så fall betala provision på cirka 3 procent. I de fall ett utländskt bolag som saknar ett fast driftställe i landet redovisar intäkter av provision, minskar den svenska skattebasen och därmed underlaget för bolagsskatt i Sverige.

Bolagsskatt

I exemplet utgår provision med 20 procent som tillfaller bolaget som tillhandahåller delningstjänsten. Ett svenskt bolag betalar gällande bolagsskattesats på 22 procent. I detta fall beräknas vinsten på provisionsintäkten på 20 kronor vilket ger en bolagsskatt på 4,40 kronor. Om bolaget är registrerat i utlandet och saknar fast driftställe här betalas ingen bolagsskatt i Sverige

Mervärdesskatt

För persontransport är mervärdesskattesatsen 6 procent. För egenföretagen som är en beskattningsbar person uppgår mervärdesskatten som ligger inkluderad i priset 100 kr till 5,66 kronor.

För resan person till person är det avgörande om utföraren är en beskattningsbar person eller inte. Om utföraren antas vara en beskattningsbar person enligt definition i kapitel 4, d.v.s. självständigt bedriver en ekonomisk verksamhet ska motsvarande belopp på 5,66 kronor redovisas av utföraren, d.v.s. ingen skillnad mot företagaren ovan. Om utföraren däremot klassificeras som en icke beskattningsbar person redovisas ingen mervärdesskatt.

Arbetsgivaravgifter/Egenavgifter

Egenföretagaren innehar F-skatt och betalar normalt in egenavgifter på 28,97 procent av överskottet av näringsverksamheten (nettointäkten). Ett överskott på 66 kronor ger egenavgifter på 19,21 kronor. I exemplet utgår vi från att föraren i person till person transporten inte har F-skatt och därmed inte ska betala egenavgifter. Däremot ska bolaget betala sociala avgifter på 31,42 procent, vilket i exemplet motsvarar 17,59 kronor.

Inkomstskatt

På den skattemässiga vinsten betalar egenföretagaren inkomstskatt. Skatten beräknas på pris med kostnadsavdrag. Det ger en beskattningsbar inkomst på 72 kronor som med en genomsnittlig skattesats om 29 procent innebär knappt 21 kronor i skatt. Föraren i transport person till person beskattas enligt huvudregel för tjänst. I exemplet utgår inkomst av tjänst

med pris exklusive provision. Även kostnadsavdrag med 18,50 kronor/mil och inbetald mervärdesskatt avräknas. Det ger en beskattningsbar inkomst om 56 kronor som med genomsnittlig skattesats om 29 procent innebär 16 kronor i skatt. En icke beskattningsbar förare medges inte avdrag för moms, vilket innebär att den beskattningsbara inkomsten blir något högre.

Sammanställning av skatteeffekter

Utifrån de olika alternativen för persontransporten kan de totala skatteintäkterna för respektive transaktion sammanställas.

- a) Person till Person, där utföraren är en beskattningsbar person. Bolaget har ett fast driftställe i Sverige. De totala skatteintäkterna för transaktionen uppgår till 47,84 kronor:
Utföraren: 21,85 kronor
Tillhandahållaren: 25,99 kronor
- b) Person till Person, där utföraren är en beskattningsbar person. Bolaget har inget fast driftställe i Sverige. De totala skatteintäkterna för transaktionen uppgår till 39,44 kronor:
Utföraren: 21,85 kronor
Tillhandahållaren: 17,59 kronor
- c) Person till Person, där utföraren är en icke beskattningsbar person. Bolaget har ett fast driftställe i Sverige. De totala skatteintäkterna för transaktionen uppgår till 43,82 kronor:
Utföraren: 17,83 kronor
Tillhandahållaren: 25,99 kronor
- d) Person till Person, där utföraren är en icke beskattningsbar person. Bolaget har inget fast driftställe i Sverige. De totala skatteintäkterna för transaktionen uppgår till 35,42 kronor:
Utföraren: 17,83 kronor
Tillhandahållaren: 17,59 kronor
- e) Företag till Person, där utföraren är egenföretagare och beskattningsbar person. De totala skatteintäkterna för transaktionen uppgår till 45,75 kronor.

Tabell 2 Totala skatteeffekter, kronor

Aktör	Total skatt i Sverige
A. Person till Person	47,84
Beskattningsbar person	
Bolaget, fast driftställe i Sverige	
B. Person till Person	39,44
Beskattningsbar person	
Bolaget, inget fast driftställe i Sverige	
C. Person till Person	43,82
Ej beskattningsbar person	
Bolaget, fast driftställe i Sverige	
D. Person till Person	35,42
Ej beskattningsbar person	
Bolaget, inget fast driftställe i Sverige	
E. Företag till Person	45,75
Näringsverksamhet	

Källa: Skatteverkets egna beräkningar utifrån gällande rätt

De totala skatteintäkterna påverkas av vilket alternativ som väljs för persontransporten enligt gällande rätt och Skatteverkets ställningstaganden. Beskattning av utförare inom delningsekonomin skiljer sig dock inte nämnvärt från beskattning av aktör inom den traditionella ekonomin.

7.1.4 Skatteeffekter på makronivå

Vår bedömning är att transaktioner mellan företag och personer till viss del kommer att flyttas över till transaktioner mellan personer. Antagandet utgår på kort sikt från att inga andra mekanismer i ekonomin påverkas, exempelvis undanträngning, substitution eller förändringar i det totala utbudet och efterfrågan av tjänsten.

Delningsekonomin kommer att påverka olika branscher i olika omfattning. Omfattningen av transporter person till person antas för närvarande vara relativt begränsad om man ser till hela landet. Det innebär att branschens generering av skatteintäkter inte kan anses ha påverkats i betydande omfattning.

Skulle transaktioner flyttas från alternativ E (enligt tabell 2) till alternativ B och D, minskar skatteintäkterna i samma omfattning, allt annat lika. Provision som betalas till utländska tillhandahållare bortfaller helt som skatteintäkt i Sverige. Om utföraren i Sverige inte är en beskattningsbar person så blir mervärdesskatt inte aktuell.

Komplexiteten i regelsystemet, den snabba utvecklingen samt att delningsekonomin finns i varje bransch gör det svårt att överblicka vilka konsekvenser det kommer att få för skatteintäkterna på makronivå. Skatteintäkterna kommer även att påverkas av antalet som utför transaktioner enligt alternativ B och D i tabellen ovan.

7.1.5 Koppling till skattefelsmodellen samt skatteinformationskartan

Person till person-transaktionerna förutsätter en hög nivå av egenrapportering till Skatteverket. Då informationsnivån för dessa transaktioner är låg hos Skatteverket förutsätter den medverkan från skattebetalaren för att inkomsterna ska beskattas på rätt sätt. Om fler och fler personer går ifrån att vara anställda och istället väljer att driva näringsverksamhet eller att utföra tjänster inom delningsekonomin som kräver att de själva lämnar uppgifter till Skatteverket för en korrekt beskattning kommer informationsnivån för skattebasen att påverkas. Antalet tredjemansuppgifter i form av kontrolluppgifter blir då färre och fler personer måste själva lämna in uppgifter för att kunna betala rätt skatt.

Som denna rapport visar så är regelverket kring olika transaktioner i delningsekonomin komplext och tillhandahållaren och utföraren själv måste kunna mycket om skattereglerna för att kunna göra rätt i de olika transaktionerna. Det medför att felutrymmet är stort för dessa transaktioner och därmed ökar risken för skattefel om dessa transaktioner ökar i omfattning.

De tillhandahållare inom delningsekonomin som finns idag är ibland internationella aktörer som måste ha kunskap om vilka uppgifter som ska lämnas till utföraren och till Skatteverket för att rätt skatt ska bli betald. Den upplevda upptäcktsrisken för dessa personer och företag avgörs av deras uppfattning om Skatteverkets förmåga att upptäcka de fel som görs och om konsekvenserna av upptäckt för den enskilde.

Hur den sociala tilliten och motivationen påverkas av delningsekonomin är svårare att resonera kring då båda dessa faktorer påverkas av många fenomen utanför Skatteverkets kontroll. I viss mån påverkas de av hur väl Skatteverket sköter sina uppgifter både när det gäller att underlätta för den enskilde att göra rätt och att säkerställa att alla betalar rätt skatt.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att skattefelsfaktorerna påverkas. Därmed finns en risk för skattefel inom delningsekonomin. Det är för tidigt att uttala sig om omfattningen på skattefelet inom delningsekonomin.

8 Slutsatser och förslag till åtgärder

Analysen av tillämpningen av gällande rätt i avsnitt 5.9 visar att gällande rätt ger svar på de frågor som uppkommer i samband med de flesta av de transaktioner som Skatteverket hittills sett förekommer inom delningsekonomin. Analysen visar även att skattereglerna är neutrala mellan aktörerna oavsett om de verkar inom den traditionella ekonomin eller delningsekonomin. Skatteverket bedömer att skattereglerna inte påverkar konkurrensen eftersom samma spelregler från ett skatteperspektiv gäller oavsett om man agerar inom den traditionella ekonomin eller delningsekonomin.

Reglerna är dock komplexa och försvårar förutsebarheten av beskattningskonsekvenserna för både utföraren och tillhandahållaren. Svårigheterna för tillhandahållaren avser oklarheten om relationen till utföraren ska betraktas som ett anställningsliknande förhållande (uppdragsgivare – uppdragstagare) med skyldighet att betala socialavgifter och lämna kontrolluppgifter, eller som ett självständigt uppdragsförhållande där tillhandahållaren enbart betraktas som en förmedlare av en tjänst. För utföraren avser svårigheten att bedöma om verksamheten är så regelbunden att utföraren ska anses vara en beskattningsbar person som kan vara skyldig att redovisa mervärdesskatt, fastän verksamheten inkomstskattemässigt inte uppfyller kraven för näringsverksamhet. Dessutom kan utföraren bli bokföringsskyldig, eller i vart fall dokumentationsskyldig för underlagen som ska ligga till grund för beskattningen. De här problemen kan bli aktuella i flera av de situationer som beskrivs i kapitel 5, men är

kanske tydligast i situationen att du kör folk mot betalning i din privata bil (eller hyr ut privatbostad eller hyresrätt i sådan omfattning att det är att likställas med hotellrörelse). Svårigheterna beror på att det är privatpersoner som kan komma att bedömas som beskattningsbara personer med skyldighet att redovisa mervärdesskatt på grund av skatteneutralitetsprincipen inom mervärdesskattesystemet. Svårigheterna och därmed otydligheterna i vad som bli konsekvenserna av att agera inom delningsekonomin är därför en utmaning inom skatteområdet.

Ytterligare några utmaningar som kan identifieras framkommer i avsnitt 7.1.5. Det vill säga att bristen på kontrolluppgifter inom delningsekonomin påverkar informationsnivån och felutrymmet, vilket innebär en risk för skattefel inom delningsekonomin om omfattningen av person till person-transaktionerna ökar. Det kan medföra att kontrollmöjligheterna inte blir likvärdiga och neutrala i jämförelse mellan aktörer i eller utanför delningsekonomin, vilket kan påverka konkurrensen inom en bransch. Med anledning av att felutrymmet påverkas och kontrollmöjligheterna försvåras kan Skatteverket konstatera att det finns risker för skattefel inom delningsekonomin. Det är dock för tidigt att uttala sig om storleken på skattefelet.

Som framkommer i rapporten kan Skatteverket idag inte se att det blir några större skillnader i skatteintäkter på kort sikt beroende på om du är en aktör inom delningsekonomin eller inte. Men beroende på hur utvecklingen inom delningsekonomin fortsätter och hur den traditionella marknaden påverkas och förändras kan även skatteintäkterna komma att påverkas.

Förslag på åtgärder för att minska skattefelet inom delningsekonomin

Skatteverkets strategi för att minska skattefelet, och som nämns i avsnitt 2.1, är bl.a. att göra det lätt att göra rätt och svårt att göra fel. Åtgärder som förebygger och förenklar genom automatiserade lösningar är kostnadsbesparande och till nytta även för parten. Skatteverket föreslår därför åtgärder som innebär att förutsättningarna för att göra rätt ökar för såväl tillhandahållarna som utförarna.

En viktig del i strategin är att motverka illojal konkurrens genom att skydda de företag som vill göra rätt. Det behövs därför åtgärder som på olika sätt bidrar till att öka informationen till grund för beskattningen för att kunna uppnå en likvärdig kontroll av aktörerna inom delningsekonomin. Skatteinformationen bör ha en hög grad av tillförlitlighet för att den enligt skatteinformationskartan ska kunna ligga till grund för kontrollen och att rätt skatt kan fastställas.

Ett alternativ för att säkra tillgången på information kan vara att tillhandahållarna av plattformarna involveras för att betala in skatt, eller automatiskt och elektroniskt överföra kontrolluppgifter till skattesystemet. Uppgifterna kan senare ligga till grund för förtryckning i deklARATIONEN. Den digitala tekniken som plattformarna bygger på innebär att alla transaktioner kan spåras. Det kan vara kostnadskrävande med efterkontroller. Istället för att se plattformarna som ett problem kan man se dem som en del av lösningen. Incitamentet för tillhandahållaren att medverka till detta borde vara att det är förtroendeskapande och till nytta även för dem. Exempel på den här typen av lösning finns redan i Estland, och i Norge samverkar Skatteetaten med tillhandahållarna för att få fram en liknande lösning.

Ett liknade alternativ som ovan är att tillhandahållarna även skulle kunna ha en central roll för att rapportera in övriga uppgifter om transaktioner som följer av bestämmelsen om skyldighet att lämna kontrolluppgift vid ersättningar till en och samma privatperson som totalt överstiger 1000 kr per år. Här kan antingen tillhandahållaren vara uppgiftslämnaren,

eller konsumenten som i applikationen skickar en förifylld kontrolluppgift (t.ex. kvittot) till Skatteverket i samband med betalningen för utfört uppdrag. På så vis involveras också konsumenten på ett enkelt sätt i uppgiftslämnandet. Att på detta sätt involvera tillhandahållaren och konsumenten i processen att lämna in kontrolluppgifter kan ske via lagstiftningsvägen eller på frivillig väg genom överenskommelser mellan myndigheten och bolaget bakom plattformen. Det kan dock finnas problem med att eftersträva uppgifter på frivillig väg med tanke på t.ex. konkurrenssituationer och att Skatteverket kan anses hamna i beroendeställning osv.

Skatteverket behöver även tillhandahålla tydlig vägledning för att stödja aktörerna att kunna göra rätt från början. Det handlar dels om information på webbplatsen, dels om att informationen ska finnas där den behöver vara tillgänglig, d.v.s. direkt i samband med att utföraren går in och ska ansluta sig till en plattform. Skatteverket behöver tillgång till aktörernas avtal och betalningsströmmar för att kunna ge snabb rättslig information. Arbete med att förtydliga informationen på webben pågår.

I delrapport två kan Skatteverket, med anledning av de slutsatser vi kan dra från kontrollerna, ta ställning till om ytterligare åtgärder behövs.

Sammanställning av Skatteverkets rättsliga ställningstaganden på området

- Avdrag för arbetsresor vid samåkning, 2008-09-22, dnr 131 555950-08/111
- Beskattning av medlem i bytesring, 2009-04-08, dnr 131 319224-09/111
- Inkomstbeskattning av Bed & Breakfast bedriven i privatbostadsfastighet, 2004-11-29, dnr 131 682054-04/111
- Schablonavdrag vid uthyrning av den egna bostaden (privatbostad), 2013-05-29, dnr 131 362366-13/111
- Uthyrning av privatbostaden genom ett företag, 2015-11-06, dnr 131 496848-15/111
- Skatteplikt vid rumsuthyrning i hotellrörelse, mervärdesskatt, 2015-12-18, dnr 131 675099-15/111
- Förmedling vid uthyrning av tillfällig bostad, mervärdesskatt, 2015-10-20, dnr 131 554166-15/111
- Crowdfunding, mervärdesskatt, 2016-01-25, dnr 131 23895-16/111
- Bytestransaktioner, 2008-05-05, dnr 131 259998-08/111